

ÖREBRO

Ks 712/2014

Slutrapport sociala investeringar

Partnerskap Varberga/Oxhagen – *Team Oxhagen*

Beslutad i Kommunstyrelsen, den 10 oktober 2017, § 183

Datum: 2017-09-13

Dokumentansvarig på politisk nivå: Kommunstyrelsen

Dokumentansvarig på tjänstemannanivå: Kommundirektör

Ansvariga för utvärderingen: Utvärderingsteamet för sociala investeringar

SAMMANFATTNING

Den 1 februari 2015 startade satsningen *Team Oxhagen* som en av tre satsningar inom den sociala investeringen *Partnerskap Varberga/Oxhagen*. Totalt beviljades 5,4 miljoner för genomförandet under en treårsperiod. Målgruppen för satsningen har varit barn 0-9 år och deras föräldrar boende i Oxhagen. Satsningens målsättning har varit att öka förutsättningarna för barnen och deras föräldrar att få del av det stöd som de har rätt till, bidra till tidig upptäckt av barns och familjers behov för att kunna sätta in lämpliga insatser, samt möjliggöra trygga uppväxtvillkor för barnen i Oxhagen genom att ge föräldrar adekvat stöd i sin föräldraroll och vägledning till sysselsättning. Satsningen är baserad på ett tvärkompetensteam bestående av specialpedagog, socionom och arbetsterapeut, samt del av studie- och yrkesvägledare, med uppdrag att jobba riktat mot barnen och deras föräldrar boende i området.

Trots initiala svårigheter har satsningen som helhet arbetat med och till viss del bidragit till utveckling inom de mål som formulerats. Det har i utvärderingen dock varit en utmaning att via de kvantitativa mått som analyserats kunna påvisa satsningens effekter, då de endast i begränsad utsträckning visat på positiv utveckling, varit svårtolkade eller visat på resultat som inte går att direkt koppla till teamets arbete. Av genomförda intervjuer framkommer däremot att flera delar av satsningen varit viktiga och givande för de boende i området, framför allt genomförda föräldrastödsutbildningar och insatser genomförda av arbetsterapeuten på såväl förskolan Blåmesen som Hagaskolan. Teamet har också varit ett viktigt stöd för föräldrarna och barnen vid kontakter med samhällets olika instanser för att uttrycka behov och säkerställa att lämpliga insatser sätts in. Ekonomiskt är det, åtminstone på kort sikt, inte troligt att satsningen kommer generera effekter som överstiger de kostnader som satsningen inneburit. Däremot finns förhoppningar om att det på längre sikt kan uppstå effekter som möjliggör för kommunen att som helhet räkna hem kostnaderna, åtminstone till viss del.

Trots de svårigheter som satsningen haft framstår det, utifrån bostadsområdets karaktär och behov liksom de erfarenheter som satsningen genererat, som angeläget att utvalda delar av satsningen fortsätter. En implementering föreslås därför av de delar som visat sig varit verksamma – arbetsterapeutisk kompetens i barn- och elevhälsoteamen på förskolan Blåmesen och Hagaskolan, föräldrastödsutbildningar i *Vägledande samspel* (ICDP) och en kurativ funktion för stöd och samhällsvägledning för familjer i området. Därtill ses en neutral mötesplats i området behövas, liksom organiserade aktiviteter för barn och föräldrar boende i Oxhagen.

Utvärderingen av denna satsning ger ett särskilt lärande kopplat till det generella arbetet med sociala investeringar. Framför allt vad gäller behovet av att skapa förutsättningar i samband med uppstart av en satsning, förankring och styrning när oförutsedda händelser påverkar projektets genomförbarhet och eventuella beslut om att avbryta eller ställa om inriktningen för en satsning när möjligheterna att uppnå tilltänkt målsättning inte längre är realistiska.

Satsningarna *El Sistema*, *Team Oxhagen* och *Specialpedagogisk kompetensutveckling* utgör tillsammans en helhet i form av den sociala investeringen *Partnerskap Varberga/Oxhagen*. Detta behöver beaktas vid implementering och framför allt ekonomisk återföring. De tre satsningarna i bostadsområdet har till vissa delar varit en förutsättning för varandra, vilket påverkar både resultat och effekter.

För framtagandet av slutrapporten har följande personer och grupper bidragit:

Maria Lindborg, projektledare

Malin Persson, kurator Team Oxhagen

Marie Landström, specialpedagog Team Oxhagen

Lena Lagren, arbetsterapeut Team Oxhagen

Sabina Samuelsson, arbetskonsulent Team Oxhagen

Ina Axelryd, rektor Hagaskolan

Stig-Göran Johansson, förskolechef Blåmesen

Johanna Viberg, utvecklingschef Förvaltningen för funktionshindrade

Christina Lundin, enhetschef Familjecentralen

Lena Carlsson, enhetschef Centralt skolstöd

Tomas Gustafsson, verksamhetschef Partnerskap Örebro

Susanne Andersson, specialpedagog förskolan Blåmesen

Pedagoger, förskolan Blåmesen

Pedagoger, resurs- och fritidspedagoger, Hagaskolan

Elevhälsoteam, Hagaskolan

Oxhagens familjecentral

Vårdnadshavare som fått stöd av Team Oxhagen

Projektägare: Susanne Bergström, förvaltningschef Socialförvaltningen

Margareta Borg, förvaltningschef Förvaltning förskola och skola

Sofia Persson, förvaltningschef Förvaltningen för funktionshindrade

Charlotta Karlsson-Andersson, förvaltningschef Förvaltningen för utbildning, försörjning och arbete

Datum för godkännande av projektägare: 2017-09-13

Ansvariga för utvärdering och slutrapport:

Staffan Wikstedt, nationalekonom, Utvärderingsteamet för sociala investeringar

Gunilla Björling, planerare, Utvärderingsteamet för sociala investeringar

Aina Rundgren, processledare, Utvärderingsteamet för sociala investeringar

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	2
1 BAKGRUND.....	5
1.1 Problemformulering	5
1.2 Syfte, målgrupp och målsättning	5
1.3 Utgångspunkt och metod för satsningen.....	6
1.4 Organisation	6
2 RESULTAT- OCH EFFEKTRDOVISNING.....	7
2.1 Förutsättningar	7
2.2 Mål – familjer kan tillgodogöra sig samhällets stöd, behov upptäcks tidigt och barns uppväxtvillkor tryggas.....	9
2.2.1 Arbetsätt och metod	10
2.2.2 Genomförda aktiviteter – insatser och stöd till barn.....	10
2.2.3 Genomförda aktiviteter – insatser och stöd till föräldrar	12
2.2.4 Resultat	13
2.3 Intervjuresultat	20
2.4 Ekonomiska effekter	27
2.5 Satsningens kostnader.....	28
2.6 Kostnadsnyttoanalys.....	28
3 ANALYS OCH SLUTSATSER.....	29
3.1 Slutsatser.....	29
3.2 Komponentanalys.....	31
4 FÖRSLAG TILL BESLUT.....	31
4.1 Förslag till implementering	31
4.2 Plan för återföring	32
4.3 Förslag till uppskalning.....	32
5 FORTSATT ARBETE	33
5.1 Fortsatt utvärdering	33
5.2 Utvecklingsområden	33
BILAGOR.....	35
Bilaga 1 – Utvärderingsschema	35
Bilaga 2 – Återföringsplan enligt ansökan	36

1 Bakgrund

1.1 Problemformulering

I början av 2014 gjorde socialnämnderna förvaltningen uppmärksam på de höga kostnaderna för insatser till ungdomar 13-18 år boende i Oxhagen och Varberga. Samtidigt rapporterade Socialförvaltningens fältgrupp, ÖreBRÅ och ÖreFÖR om ökade problem i Varberga och Oxhagen gällande tonåringar och yngre vuxnas beteenden. I media hade områdena, och framför allt Oxhagen, den senaste tiden figurerat i negativa sammanhang och brottsstatistiken för 2013 var oroväckande hög. Familjecentralerna i områdena vittnade om föräldrar som behövde och förväntade sig mer stöd och hjälp än vad som kunde ges. För att bryta den negativa trenden och säkerställa att barnen boende i områdena inte skulle slå in på samma bana som ungdomarna när de kom upp i ålder, tillsattes en arbetsgrupp för att arbeta fram förslag på förebyggande arbete med fokus på de yngre barnen. Sex utmaningar identifierades; bland annat att föräldrar har en försvårande attityd till utredningar och ovilja att acceptera erbjudanden om nödvändiga stödinsatser för barnen trots tydliga behov, att barn uppvisar utredda och icke utredda svårigheter av social och pedagogisk karaktär och tydliga signaler på att särskilt stöd kommer att behövas i skolan.

För att få till en förändring i området och komma till rätta med identifierade utmaningar formulerades en ansökan med syfte att genomföra ett attitydförändrande arbete, riktat till föräldrar och barn i området. Hypotesen var att kunskapen om vilket stöd familjer har rätt till och närheten till stöd behövde öka och förbättras, bland annat genom att tillsätta representanter för stödinsatser i närområdet. Genom relationsskapande arbete kan familjers egna resurser tydliggöras och tröskeln för att ta emot stöd sänkas. Familjer med insatser från flera instanser kan även behöva hjälp att samordna dessa. Ett arbete i team med olika kompetenser och med hemvist i flera förvaltningar föreslogs och Team Oxhagen bildades. Teamet skulle bestå av specialpedagog, socionom och arbetsterapeut, samt del av studie- och yrkesvägledare, med uppdrag att jobba riktat mot barnen och deras föräldrar boende i området. Olika insatser avsågs genomföras för barnen på förskolan Blåmesen och eleverna på Hagaskolan, samt för dem som besökte Oxhagens familjecentral, liksom insatser direkt riktade till barnens föräldrar.

Satsningen omfattar tre år, 1 november 2014 – 31 december 2017, och har beviljats 5,4 miljoner kronor för sitt genomförande. Detta innebär att det vid tidpunkten för slutrapportens framtagande kvarstår några månaders arbete inom ordinarie tidsram för satsningen. Skälet till att slutrapporten skrivs i detta skede är för att säkerställa underlag för beslut om implementering och eventuellt fortsatt arbete, i syfte att undvika glapp i verksamheten.

1.2 Syfte, målgrupp och målsättning

Syftet med satsningen är att genom ett kompensatoriskt arbete höja måluppfyllelsen för barnen på Hagaskolan, samt öka förutsättningarna för framför allt barn, men också deras föräldrar, att få del av det stöd som de har rätt till. Genom anpassade arbetsmarknads- och utbildningsinsatser är förhoppningen också att skapa förbättrade förutsättningar för föräldrar att nå egen försörjning och skapa en starkare känsla av delaktighet och inkludering i det omgivande samhället för såväl barnen som deras föräldrar.

Det övergripande målet för satsningen är att fler familjer ska få en mer positiv syn på de möjligheter som finns till stöd vid svårigheter som bottnar i social, neuropsykiatrisk eller kognitiv problematik och som yttrar sig på olika sätt, exempelvis genom inlärningsproblematik eller utanförskap. Målet för teamet är att tidigt upptäcka annalkande svårigheter och behov, samt att arbeta kompensatoriskt för att möta dessa. Det ska göras genom att teamet aktivt arbetar för att skapa närhet till och tillgänglighet för familjer i behov av olika typer av stöd i området. För att möjliggöra tryggare uppväxtvillkor för barnen är en av målsättningarna också att underlätta för de föräldrar som befinner sig utanför arbetsmarknaden att få adekvat stöd till utbildning och sysselsättning. Tvärkompetensteamet ska vara ett komplement till ordinarie verksamheter, så som förskola, skola, elevhälsoteam, barnhälsoteam och familjecentral, och ska därför inte ses som ersättare eller konkurrenter till redan befintliga stödresurser.

Satsningen riktar sig till familjer med barn 0-9 år boende i Oxhagen. I området finns det ungefär 350-400 barn i åldern 0-9 år. Det finns mellan 400-450 familjer (sammanboende eller ensamstående) med barn 0-18 år i området, varav ungefär en fjärdedel erhåller ekonomiskt bistånd i någon omfattning. Nästan hälften av barnen i området har minst en arbetslös förälder. Vissa insatser i satsningen är riktade enbart mot föräldrarna och i några delar är det även troligt att effekter spiller över på äldre syskon.

1.3 Utgångspunkt och metod för satsningen

Enligt ansökan var tanken att det övergripande uppdraget för Team Oxhagen skulle vara att arbeta attitydförändrande med föräldrar och barn i området på olika sätt, för att motverka upplevelsen av stigmatisering vid utredning och insatser från exempelvis skolan, Socialförvaltningen och Förvaltningen för funktionshindrade. Det skulle ske genom uppsökande verksamhet och föräldrautbildningar arrangerade på Oxhagens familjecentral, men också via informations-satsningar riktade till eleverna på Hagaskolan. Teamet skulle delta i familjecentralens öppna verksamhet för att stödja denna och möjliggöra utökade öppettider, men framför allt fånga upp familjer i behov av stöd på olika sätt. Teamet skulle även genomföra gemensamma föräldrastödsutbildningar, bland annat med fokus på neuropsykiatrisk problematik, liksom kompetensutvecklande insatser till personal inom verksamheter i området. Med hjälp av en studie- och yrkesvägledare skulle lättillgängligt stöd och rådgivning till boende i området erbjudas, för att underlätta vägen vidare till studier och arbete. Som gemensamt uppdrag skulle också teamet arbeta med att identifiera barn i årskurserna F-3 på Hagaskolan utan fritidshemsplats, men som för sin utveckling och sociala stimulans är i behov av en plats. Genom att arbeta fram riktlinjer för stödplaceringar på fritids var tanken att underlag för en ny ansökan till sociala investeringar skulle tas fram, i syfte att hjälpa barn i behov av fritidshemsplats på ett strukturerat sätt.

Utöver teamets gemensamma uppdrag skulle de olika professionerna inom teamet genomföra specialiserade, förebyggande och generella insatser på individ-, grupp- och organisationsnivå utifrån deras kompetens, riktat till barnen på förskolan Blåmesen och eleverna i F-3 på Hagaskolan.

1.4 Organisation

Satsningen har bedrivits i samverkan mellan Förvaltningen förskola och skola, Förvaltningen för funktionshindrade, Socialförvaltningen och Förvaltningen för utbildning, försörjning och arbete. Samtliga förvaltningar har bidragit med resurser till att skapa det tvärkompetensteam som funnits

för genomförandet av satsningen, bestående av de fyra kompetenserna specialpedagog, socionom, och arbetsterapeut på heltid samt studie- och yrkesvägledare på deltid, motsvarande 20 procent. Till satsningen har även en projektledare på 25 procent funnits under delar av satsningen.

Kontinuerliga teamträffar har genomförts med projektledare och teamet. APT-möten har skett cirka fem gånger per år där samtliga teammedlemmar och deras respektive chefer har närvarat. Mötena har möjliggjort för ansvariga chefer att få en inblick i teamets arbete och till viss del även kompensert för avsaknad av styrgrupp eller referensgrupp direkt kopplad till satsningen. Teamet har därutöver haft kontinuerlig kontakt med sina respektive chefer.

2 Resultat- och effektrevisning

2.1 Förutsättningar

Satsningen blev något försenad i uppstartsfasen och arbetet påbörjades därför i praktiken först i februari 2015. Den projektledare som inledningsvis fanns tillsatt för satsningen blev tidigt sjukskriven och teamet stod utan adekvat ledning i nästan ett år innan en ny projektledare tillsattes i mars 2016. Då lokal för satsningen inte hade säkrats innan start har teamet fått flytta runt i olika tillfälliga lokaler under större delen av tiden för genomförandet, i väntan på permanenta lokaler i Oxhagen. Satsningen startade i en tillfällig lokal i Varberga, vilket innebar logistiska svårigheter då arbetet förväntades utföras i Oxhagen. Tanken var att teamet därefter skulle få komma till de planerade lokalerna i Oxhagen som hade renoverats, men på grund av brand fick de istället tillfälligt inhysas i lokaler på Blåmesens förskola under hösten 2016. Det möjliggjorde å andra sidan ett närmare samarbete med förskolans pedagoger och en bättre närhet till målgruppen för satsningen, än vad lokalerna i Varberga hade inneburit. Vid årsskiftet tvingades dock teamet till ännu en flytt, på grund av att en ytterligare förskoleavdelning skulle öppnas på Blåmesen. Ytterligare en tillfällig lokal, ihop med byggarbetare, fick därför användas fram till våren 2017 då flytten till de permanenta lokalerna i Träffpunkthuset var möjlig. Även om lokalerna är bra för verksamheten är de inte optimala ur säkerhetssynpunkt. Detta då teamet vid två tillfällen under våren 2017 utsatts för hotfulla situationer. På grund av det inträffade har teamet blivit mer restriktiva med ensamarbete, vilket medför att lokalerna inte har kunnat hållas öppna i samma utsträckning som önskat.

Under satsningens genomförande har studie- och yrkesvägledaren bytts ut och ersatts av en arbetskonsulent. Den arbetsterapeut som fanns i teamet initialt har varit föräldraledig under ett drygt år och under den tiden ersatts av en vikarie. Under satsningens gång har tid behövts till att skapa en tydlighet i vad arbetsterapi är och förankra arbetsterapeutens roll och arbetssätt som ett komplement till elevhälsoteamet på skolan, vilket delvis varit svårt då professionen varit ny inom förskola och skola. En bidragande orsak till detta kan vara att tiden inte funnits för att förklara och väcka intresse kring hur kompetensen skulle kunna bidra i elevhälsans arbete, exempelvis kring åtgärdsprogram och anpassningar för enskilda elever. Framför allt hade arbetsterapeutens kunskap om kognition och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, samt dess konsekvenser, kunnat nyttjas på ett bättre sätt om kompetensen tydliggjorts tidigare. Samtidigt har det funnits en nyfikenhet kring arbetsterapeuten i större utsträckning än vad det funnits för teamets övriga kompetenser.

Generellt har det funnits svårigheter för teamet att arbeta kompletterande, så som uppdraget var formulerat från början, och fler anpassningar har behövt ske i arbetssätt och metod utifrån den ursprungliga projektbeskrivningen.

Ny projektbeskrivning och målsättning

Under 2016 har en ny projektbeskrivning arbetats fram för att förtydliga syfte och mål för Team Oxhagens verksamhet. Detta för att öka möjligheterna att uppfattas som en kompletterande verksamhet och minimera risken att uppfattas som konkurrerande. Behov har funnits av att tydliggöra delar kring praktisk samverkan, samt vad det innebär att ha ett kompletterande uppdrag. Det har framför allt bottnat i en upplevelse av att skolan inte varit mottaglig för samverkan i den utsträckning som behövts, vilket försvårat för teamet att kunna bidra med sin kompetens i skolans interna arbete och uppnå målen med satsningen. Det har även funnits ett behov av att tydliggöra projektbeskrivningen gentemot övriga samverkanspartners, då teamet upplevt att det funnits en missuppfattning om att teamet enbart ska arbeta med familjernas attityder och förmågor, inte med organisationsnivån eller med professionernas kompetensutveckling. Den nya projektbeskrivningen förtydligar därför att det är insatser på individ-, grupp- och organisationsnivå som ingår i teamets uppdrag. I samband med arbetet att förtydliga uppdraget gjordes även vissa justeringar av målen för satsningen, framför allt för att vända på perspektivet så att uppdraget inte handlar om brister hos föräldrarna utan kommunens förmåga att erbjuda stöd. De nya målen har gällt från och med våren 2016 och redovisas nedan:

Mål 1: Familjer kan tillgodogöra sig samhällets stöd.

Delmål 1:1 Teamet arbetar aktivt för att förmedla kunskap till familjerna om de möjligheter till stöd som erbjuds vid svårigheter som bottnar i social, neuropsykiatrisk eller kognitiv problematik.

Delmål 1:2 Teamet erbjuder kompetenshöjning av professionella för att adekvat stöd anpassat till målgruppen ska kunna erbjudas på samtliga nivåer.

Delmål 1:3 Teamet fungerar som brobyggare med syfte att bygga relationer och skapa nätverk för att underlätta för målgruppen att tillgodogöra sig samhällets stöd.

Mål 2: Barn och familjers behov av stöd upptäcks tidigt och utreds, varpå lämpliga insatser sätts in på organisations-, grupp- och individnivå.

Delmål 2:1 Teamet arbetar aktivt för att skapa närhet till, och tillgänglighet för, familjer i behov av olika typer av stöd i området.

Delmål 2:2 Familjers behov av stöd upptäcks tidigt och utreds. Ett gemensamt arbete bedrivs för familjernas bästa i nära samarbete med teamets samverkanspartners.

Mål 3: Möjliggöra trygga uppväxtvillkor för barnen i Oxhagen genom att föräldrar får adekvat stöd i föräldrarollen och vägledning kring utbildning och sysselsättning.

Delmål 3:1 Teamet erbjuder individuellt stöd till föräldrar.

Delmål 3:2 Teamet erbjuder samspeletsstödande gruppverksamhet till föräldrar.

Delmål 3:3 Teamet erbjuder vägledning kring utbildning och sysselsättning för de föräldrar som befinner sig utanför arbetsmarknaden.

Teamet har i mån av tid vid några tillfällen, utifrån behov och på grund av brist på annat befintligt stöd, även gett stöd till personer som inte ingår i teamets målgrupp. Teamet har motiverat sådana insatser med att de ser behovet av att arbeta brobyggande som samhällstolkar då sådana saknas i området.

Samverkan

Samverkan med Oxhagens familjecentral har inte fungerat optimalt. Samverkansmöten har funnits inplanerade, men inte skett med någon regelbundenhet och i stort sett har ingen samverkan alls funnits med MVC och BVC trots vilja från teamet. En samverkan med familjecentralen ses som mycket viktig för att teamet inte ska riskera att missa familjer som har behov av stödinsatser. Då detta har påtalats från teamets sida har man sedan ett halvår tillbaka sett över samverkansstrukturen och funnit nya vägar till förändring och förbättring.

Regelbundna samverkansträffar har genomförts mellan förskolan och teamet, vilket har fungerat ganska bra. Vid de flesta samverkanstillfällena har en eller flera av teamets representanter träffat förskolans specialpedagog, men även förskolechefen har varit delaktig vid ett flertal tillfällen. Förskolechef och specialpedagog har haft en öppenhet och nyfikenhet vad gäller vad och hur teamet ska kunna komplettera dem, även om det också varit en osäkerhet i vilka delar och hur mycket teamet ska släppas in för att inte skapa förvirring för personalen och motstridiga besked i handledning. Den tid då teamet huserade i förskolans lokaler förekom mer daglig kontakt, vilket var bra för arbetet då det bidrog till att teamet blev mer synligt och därför mer nyttjat utifrån de behov som uppstod under en verksamhetsdag. Teamet har under satsningens gång inte blivit en naturlig del av barnhälsan, vilket gör att teamets kompetens inte har tagits tillvara i individärenden. Framför allt har orsaker utifrån tidsåtgång och sekretess lyfts som anledning till detta.

Under hösten 2016 systematiserades samverkan med Hagaskolan efter påtryckning från förvaltningschef och verksamhetschef. Fram till dess hade samverkan inte fungerat särskilt bra, mycket på grund av brist på gemensam syn på teamets uppdrag. Det har varit svårare att hitta vägar i vad och hur teamet ska komplettera skolans elevhälsoteam, samt vad en kompletterande insats från teamet skulle kunna bestå av. Teamet har också lyft frågor till skolan, utifrån samtal med målgruppen, som i olika grad varit känsliga för diskussion. Sådana händelser har bidragit till att det bitvis varit svårt att samverka. Under hösten 2016 arbetades en plan fram ihop med biträdande rektor för hur samverkan skulle fungera och parterna enades kring fokus på lärandemiljöerna för årskurs 2 och 3 på grupp nivå. På grund av återkommande tapp av resurser i skolans elevhälsoteam har en samverkan mellan Team Oxhagen och elevhälsan aldrig riktigt etablerats under satsningens gång. När biträdande rektor även valde att gå vidare till nya uppdrag krävdes återigen en nystart kring organisering av samverkan med skolan och dess elevhälsoteam.

2.2 Mål – familjer kan tillgodogöra sig samhällets stöd, behov upptäcks tidigt och barns uppväxtvillkor tryggas

I följande avsnitt beskrivs projektets arbete, gemensamt för de tre målområdena, utifrån sammantagen projektdokumentation.

2.2.1 Arbetssätt och metod

Team Oxhagen har genomgående använt sig av ett förhållningssätt baserat på *Vägledande samspel* (ICDP) och *Motiverande samtal* (MI) i det arbete som har bedrivits. Anknypningsteorier och kunskap kring neuropsykiatrisk och kognitiv problematik är också värdefull kunskap som teamet använt sig av vid genomförandet av insatser. Med utgångspunkt i dessa förhållningssätt har teamet försökt att, i mötet med familjer och individer, utforska de behov som de själva upplevt och velat ha hjälp med. Utifrån de respektive kompetenserna i teamet har också familjernas kunskaper utvidgats inom aktuella områden och deras egen handlingskraft stärkts. En viktig del i teamets arbetssätt har varit att skapa en verksamhet med låga trösklar för att få kontakt med de boende och erbjuda ett nära och konkret stöd, ofta över tid. Teamet har vid önskemål erbjudit sig att följa med och hjälpa till med att föra deras talan gentemot andra samhällsinstanser, men utan att ta över individens eget driv eller förmåga till att uttrycka sig utifrån sina behov. Familjerna har ofta saknat kunskap om vilka rättigheter de har och teamet har därför behövt stödja dem i att kunna förklara sina behov och tillgodogöra sig samhällets stöd. I frågor där teamet saknar kunskap, i förhållande till myndighetsbeslut eller regler som familjerna inte är bekväma med, har teamet förmedlat kontakt mellan familjerna och den aktuella representanten för samhället. I olika samverkansmöten där teamet deltagit har de bidragit med att tolka de syften och behov som familjerna haft, för att skapa en förståelse för målgruppen. I sammanhang där teamet fört familjernas talan har de försökt hålla sig opartiska och neutrala för att inte lägga in egna värderingar om andra verksamheter i samtal med familjerna.

Inga särskilda telefon- eller besökstider har funnits för kontakt med teamet, utan en viktig del i att skapa en lågtröskelverksamhet har varit att erbjuda möjligheten för målgruppen att spontant kunna komma förbi, ringa eller maila när ett behov uppstår. Kontakt har även kunnat ske genom befintlig personal hos någon av samverkansparterna. Teamet har även kommunicerat genom deltagande på föräldramöten, besök i förskolans verksamhet och deltagande i familjecentralens öppna verksamhet. Kontinuerliga samverkansmöten med de arenor som varit aktuella för insatser, det vill säga familjecentralen, förskolan och skolan, har också utgjort en del av arbetssättet.

2.2.2 Genomförda aktiviteter – insatser och stöd till barn

Familjecentralen

I samverkan med familjecentralen har teamet bidragit med sin kompetens under den läxläsningstid som primärt erbjudits till barn i F-3. Teamet har också deltagit i de tematräffar som arrangerats av familjecentralen under våren 2017, där innehållet baserats på önskemål från föräldrarna. Kurator och specialpedagog från teamet pratade på en träff om positiv gränssättning utifrån *Vägledande samspel* och på en annan träff informerade arbetsterapeuten om vikten av rutiner och struktur med hjälp av bildstöd som visuellt beskrev vad rutiner är och varför de är bra. Att få hjälp med bildstöd är även något som har efterfrågats av personalen på familjecentralen, för att bättre kunna kommunicera med barn och föräldrar. Kopplat till familjecentralens verksamhet har teamets kurator även deltagit på de ”barnvagnspromenader” som arrangeras i området, där föräldrar får möjlighet till samtal under kravlösa former, vilket är både relationsskapande och stödjande på ett mer informellt sätt.

Förskolan

På förskolan Blåmesen har teamets insatser framför allt handlat om personalhandledning på gruppnivå. Syftet med handledningen har varit att öka pedagogernas kunskaper och ge dem nya möjligheter i att använda olika stöd för kommunikation, exempelvis bilder eller annat tydliggörande material kring förhållningssätt, bemötande och rutiner. Avsikten har varit att få pedagogerna att anta ett gemensamt förhållningssätt utifrån en modern barnsyn. Handledningen har genomförts av teamets arbetsterapeut och specialpedagog. Utöver pedagogerna har även förskolans utvecklingsledare fått handledning.

Arbetsterapeuten och specialpedagogen har varit delaktiga i förskolans arbete med tydliggörande kommunikation i lärandemiljön utifrån lekens betydelse, med särskilt fokus på barn med funktionsvariation. Det har även inkluderat ett arbete kring bemötande och förhållningssätt. En bokcirkel genomfördes av arbetsterapeuten med det övergripande syftet att lära hur förskolan kan främja barns lek och ge stöd till de barn som behöver hjälp med att utveckla samspelet i leken. Bokcirkeln gav pedagogerna framför allt en insyn i autismspedagogiken för ökad kunskap i att förstå och bemöta barns olika behov och förutsättningar. Utifrån den bok som låg till grund för arbetet, de träffar som genomfördes och diskussioner som fördes har ett sammanställt material tillgängliggjorts för pedagogerna. Materialet innehåller bilder på hjälpmedel och beskrivningar om autism och dess bakomliggande teorier som pedagogerna enkelt kan gå tillbaka till för att hitta information, som en hjälp att hålla fast vid och omsätta kunskaperna i praktiken. Arbetet har resulterat i att alla avdelningar tagit tag i sin fysiska innemiljö, rensat och slängt gammalt material som inte bidrar till en bra lärmiljö och börjat använda sig av tydliggörande pedagogik, så som bildstöd och scheman.

Grundskolan

Teamets insatser på Hagaskolan har framför allt bestått av handledning till skolans pedagoger i årskurs 1 och 2, genomfört av arbetsterapeuten och specialpedagogen. Precis som övriga insatser från teamet har *Vägledande samspel* utgjort grundmetod för handledningen, men även lågaffektivt bemötande. Vid tillfällen har specialpedagogen även genomfört observationer i klassrum och gett efterföljande konsultation till pedagogerna om individärenden, men även i syfte att arbeta med lärandemiljön på gruppnivå. Visst individuellt stöd till lärare har även möjliggjorts genom att framför allt specialpedagogen i teamet varit behjälplig vid framtagande av åtgärdsprogram för elever där teamet gett stöd till familjen.

Handledning har även skett till skolans resurspersonal, med syfte att ge dem ökad kunskap i att förstå och bemöta barns behov av stöd i olika situationer där elevernas förmågor inte räcker till. Enligt teamet är handledning till resurspersonalen en viktig del i deras kompetensutveckling, då de är den personalgrupp inom skolan som arbetar med de elever som utmanar mest, trots att de är dem med minst kunskap om bakomliggande orsaker till oönskade beteenden och vikten av en modern barnsyn som inte ökar på elevernas problematik. De behöver därför kunskap om kognitiva och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, men även kring förhållningssätt och bemötande som gynnar lärandet. Utöver handledning har resurspedagogerna även fått stöd av arbetsterapeuten i analys med hjälp av verktyget ALSUP, som undviker att egna värderingar styr insatserna.

Teamets olika kompetenser har bidragit till en studiecirkel, *Vilse i skolan*, som bedrivits på skolan. Studiecirkeln har varit en kompetensutvecklingsinsats för all skolpersonal med syfte att ge pedagogerna kunskap om ett arbetssätt där ansvaret för problemlösning är skolans – inte elevens. Utgångspunkten ska alltid vara att barn gör rätt om de kan och med ökad kunskap kan pedagogerna bli bättre på att möta elevens svårigheter utifrån dennes behov. Teamet har under studiecirkelns genomförande hållit i en föreläsning kopplad till arbetet, med syfte att öka pedagogernas förståelse för att barns beteenden beror på utvecklade förmågor. Teamet har också kunnat vara ett stöd till pedagogerna utifrån att de har många elever som de är oroliga för.

Egen verksamhet

Hösten 2016 arrangerades aktiviteten Fritidskul, i syfte att skapa kontakt med fler familjer i Oxhagen, genom att erbjuda samspelsaktiviteter för föräldrar och barn identifierade med ett särskilt stödbehov av skolans elevhälsoteam. Totalt erbjöds sju barn, i åldrarna 6-9 år från tre familjer som saknade rätt till fritidshemsplats, att delta i aktiviteten en eftermiddag i veckan under sju veckor. Syftet med insatsen var att kunna erbjuda barnen en meningsfull sysselsättning och ge dem en möjlighet att bli sedda och hörda av vuxna. Fokus låg på ”Det här är dina rättigheter”, ett arbete med barnkonventionen som tema. Därutöver gav det en möjlighet för teamet att skapa en relation till föräldrarna för att också kunna erbjuda ytterligare stöd. Stor vikt lades vid ett förhållningssätt utifrån *Vägledande samspel*.

Som en utveckling av Fritidskul har teamet erbjudit familjerna som deltog i den aktiviteten att också delta i Samspelspyssel. Vid fem tillfällen under våren 2017 har samspelspysslet, innehållande aktiviteter som bakning, pyssel och lek, genomförts i teamets lokaler. Syftet har varit att ge föräldrar och barn goda erfarenheter av att umgås och ett positivt samspel med varandra, vilket bidrar till en bättre relation. Förhållningssättet har även här varit *Vägledande samspel* och under aktiviteterna har kurator och specialpedagog stöttat förälder och barn i deras samspel i stunden.

Under projekttiden har teamet även varit behjälpliga med att ordna stödplacering åt tre syskon på fritids, för att ge barnen ytterligare stimulans. I samband med detta har teamet uppmärksammat kommunledningen på problematiken med att skolor gör olika vad gäller berättigandet av stödplaceringar som även gäller under skollov. Förutsättningarna att delta i fritidsverksamheten varierar, vilket framför allt blir problematiskt när elever med stödplaceringar under skolveckor inte får ta del av fritidsverksamheten under loven, trots att behoven många gånger snarare är större då än tvärtom. Teamets uppdrag, att ta fram riktlinjer för stödplaceringar på fritids som ett underlag för en ny ansökan till sociala investeringar, har påbörjats under våren 2017 då frågan aktualiserats för kommunledningen. Frågan fortsätter att behandlas under hösten, men förhoppningen är att få till stånd en förändring i ordinarie verksamhet direkt, istället för att genomföra det som ett pilotprojekt inom ramen för sociala investeringar.

2.2.3 Genomförda aktiviteter – insatser och stöd till föräldrar

Föräldrastöd

Teamet har, framför allt via kuratorn men också med hjälp av specialpedagog och arbetsterapeut, kunnat erbjuda föräldrar stöd i sin föräldraroll. Stödet har handlat om såväl handledning och samtal, som hjälp i vardagen genom exempelvis bildstödsmaterial och stöd i kontakter med myndigheter och andra instanser. Föräldrastöd har även möjliggjorts genom individuella samtal och precis som

i övriga insatser har *Vägledande samspel* och *Motiverande samtal* varit metoderna i det arbetet.Handledning har i enstaka fall bedrivits på individnivå utifrån uppkomna behov från föräldrar. Det har då bottnat i en oro för det egna barnet och teamet har kunnat ge insatser kring kommunikationsstöd och förhållningssätt, samt genom hembesök ytterligare stöd till familjen.

Förskolans pedagoger har uttryckt till teamet att de upplever att många föräldrar saknar verktyg för att vägleda och gränssätta sina barn positivt. En bekymmersamhet över föräldrars förmåga väckte idén om att utveckla och erbjuda föräldrar en utbildning i *Vägledande samspel*. Tack vare förskolan möjliggjordes det att föräldrar till barn med 15-timmarsplacering kunde erbjudas 20 timmar per vecka, under förutsättning att föräldrarna under en termin deltog i en föräldragrupp. Föräldrarna kallades till informationsmöte på förskolan och i samband med det fick de som var intresserade anmäla intresse. Syftet med föräldragruppen var att öka det goda samspelet mellan förälder och barn, samt att medvetandegöra föräldrar om samspelets betydelse för barns utveckling. Utbildningen har letts av teamets kurator och specialpedagog. Vid första tillfället våren 2016 deltog endast fyra föräldrar, men intresset växte snabbt och till och med våren 2017 har sex grupper genomförts med totalt 28 föräldrar. Det innebär att satsningen har nått ut till 82 barn under 18 år boende i Oxhagen. Familjerna som deltagit har sitt ursprung i flera olika länder, däribland Kurdistan, Irak, Somalia och Sverige.

Arbetsmarknadsstöd

Teamets arbetskonsulent har funnits fysiskt tillgänglig i lokalerna i Oxhagen under ett tillfälle per vecka fram till och med hösten 2016. På grund av att det inte kom några besökare togs de initiala drop-in-tiderna bort och stöd från arbetskonsulenten ges numera endast under bokade besök som kan bokas via telefon eller mail. Syftet med att tillgängliggöra en sådan kompetens i området har varit att fånga upp och flexibelt möta upp de boende i området som är i behov av vägledning och rådgivning kring frågor som rör arbetsmarknad, samt ge stöd i skrivande av CV och personligt brev. Under våren 2017 har arbetskonsulenten medverkat vid tematräffar på familjecentralen för att ge information om olika utbildningar, samt olika vägar till arbete. I samband med de träffarna har det också funnits möjlighet för deltagarna att boka in möten med arbetskonsulenten för råd och stöd. Personalen vid familjecentralen har också kontaktat arbetskonsulenten regelbundet för att till exempel boka in möten med föräldrar eller för att få information om studier och arbete.

2.2.4 Resultat

I detta avsnitt redovisas resultat från såväl projektets dokumentation som centralt genomförd datainsamling.

Att genomgående tillämpa ett förhållningssätt utifrån *Vägledande samspel* har, enligt teamet, visat sig var en framgångsfaktor för satsningen och teamets arbete. Generellt mår barn bra av ett förhållningssätt som uppmärksammar, bekräftar och lotsar barnet till det som den förväntas göra. Det är därför viktigt att hålla i och bekräfta barnen när de gör rätt för att de ska välja att fortsätta på det positiva sättet. De barn som teamet arbetat med har uppvisat en positiv effekt på att konsekvent bemötas av det positiva förhållningssättet, vilket också föräldrar och personal anammat.

Tabellen nedan ger en bild över det arbete teamet genomfört i siffror. Tabellen gör det tydligt att arbetet varit av varierande karaktär och nått ut till olika målgrupper, såväl barn som deras föräldrar och personal som möter de boende i området.

Tabell 1. Gruppering av Team Oxhagens arbete, fram till 2017-06-30.

Team Oxhagens arbete med:	Antal
Åtgärder, insatser, träffar med klienter	529
Unika individer (vuxna kontakter)	59
Långa ärenden	17
Unika grupper (personal, föräldrar och elever)	26
Möten för samverkan/rådgivning (med andra aktörer)	170
Besök hos yrkeskonsulenten	58

Föräldrastöd

Många familjer som tagit emot stöd från teamet upplever att de blivit tryggare i mötet med framför allt skolan, men också i mötet med andra myndigheter då någon från teamet har närvarat. *"Det är första gången jag upplever att jag blev lyssnad på"* har exempelvis en mamma uttryckt efter ett möte med skolan. Genom det stöd som framför allt kuratorn gett till föräldrarna har de börjat uppvisa en större trygghet, både i sin roll som föräldrar gentemot sina barn och hur de kan vägleda dem och skapa förutsättningar för en positiv utveckling hos barnen. De uppvisar också en större tilltro till sig själva i att kunna föra sina barns talan gentemot exempelvis skola och förskola. Sammantaget är detta sådant som gynnar barnens uppväxtvillkor i Oxhagen.

Föräldrastödsutbildningar

Föräldrastödsutbildningarna har genererat positiv respons från såväl pedagogerna på Blåmesen som föräldrarna som deltagit i utbildningen. *"Det är roligare att vara förälder nu!"* är ett målande citat från en av föräldrarna. Pedagogerna på förskolan uppger att de börjat märka förändring i samspelet mellan föräldrar och barn i samband med hämtning och lämning, då de ser en mer positiv och intim dialog mellan dem. Teamet upplever att föräldrarna som deltagit i föräldragrupperna är positiva och nyfikna på hur de kan samspela med sina barn utifrån en modern barnsyn och de har även uttryckt att de vill lära sig mer. Ledningen för förskolan har också uttryckt att föräldrarna som varit med i någon av grupperna upplevs som gladare än innan de erbjöds detta. Såväl föräldrar som förskolan är positiva till en fortsättning. Då det mestadels har varit mammor som deltagit vore det önskvärt att även få fler pappor att delta. Särskilda pappagrupper har därför diskuterats, eventuellt i samarbete med någon av de manliga kuratorerna inom Socialförvaltningens föräldrastöd eller genom manlig personal på skolan.

Relationsstärkande aktiviteter

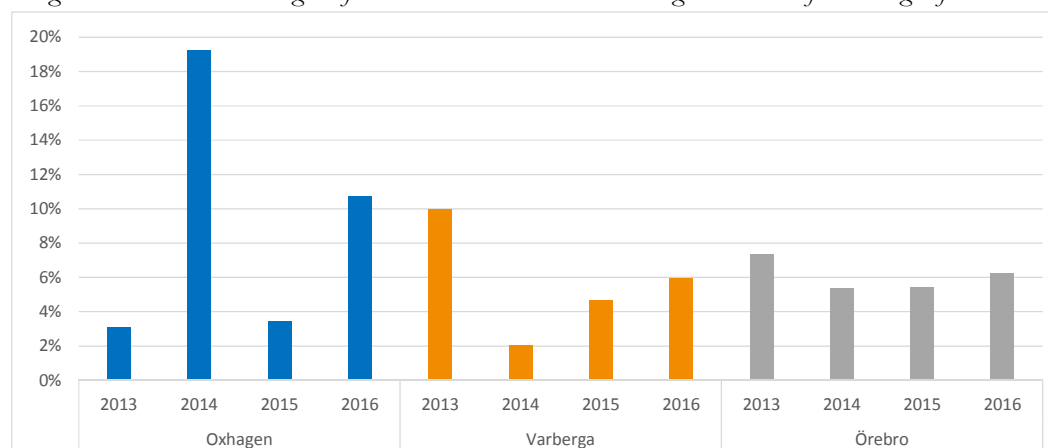
De barn och föräldrar som deltagit på Fritidskul har varit tacksamma för att fått vara en del av arbetet och vill, enligt teamet, gärna ha en fortsättning. För teamet har det varit intressant att se barnens reaktion när de inte bemötts av anklagande eller arga vuxna under aktiviteten och barnen har till och med själva ställt frågan varför teamet aldrig blivit arga. En förändring av barnens beteende tycks ha setts under det att aktiviteten pågick. De har fått ett större lugn och andra sätt att förhålla sig, både gentemot varandra och sig själva. Även om det stundtals har det varit rörigt på träffarna upplever teamet att arbetet gett resultat, tack vare arbetet med *Vägledande samspel*.

Till följd av aktiviteten Samspelspyssel har föräldrar och barn blivit lugnare och tryggare tillsammans. Det förekommer mindre negativ reglering och både föräldrar och barn har upplevt att de fått en positiv upplevelse tillsammans. Då många familjer i området skulle må bra av att få möjlighet att komma på samspelsaktiviteter planeras en utökning av arbetet under den resterande tiden för satsningen.

Insatser från Socialförvaltningen

Ungefär var femte familj med barn 0-17 år boende i Oxhagen har en aktualisering hos Socialförvaltningen, antingen genom anmälan eller ansökan. Ett tecken på att familjer har större förtroende för myndigheter är om de självmant vänder sig till Socialförvaltningen, istället för att det sker en anmälan från exempelvis skolan. Antalet ansökningar och anmälningar för barn 0-9 år i området är därför intressant att jämföra och följa över tid.

Diagram 1. Andel ansökningar i förhållande till totala aktualiseringar hos Socialförvaltningen för barn 0-9 år.

Andelen ansökningar i Oxhagen har varierat mycket, vilket har att göra med att det totala antalet är väldigt litet, motsvarande 1-5 per år. Utvecklingen behöver därför följas ett par år ytterligare för att det ska vara möjligt att se några tecken på förändrad inställning till Socialförvaltningen. Samtidigt har andelen aktualiseringar totalt sett, i förhållande till befolkningen i den åldern i området, varit relativt stabil sedan 2013.

För- och grundskolan

Arbetsterapeutens insatser på Blåmesen och Hagaskolan har utvärderats med mycket positivt resultat. Pedagogerna är överens om att den handledning som genomförts på två av förskolans avdelningar bidragit till nya kunskaper som de har nytta av i sitt arbete, så som hur de på ett tydligare sätt kan skapa en struktur i miljön som gynnar barnen och hur bilder kan användas i tydliggörandet. De anger också att handledningen har bidragit till att de som arbetsgrupp arbetar mer utifrån ett gemensamt förhållningssätt och att de kan se på sitt uppdrag med lite nya ögon och med mer förståelse för barn i behov av särskilt stöd. Även utvärderingen av bokcirkeln som genomfördes på förskolan visar på positiva resultat om att pedagogerna fått ökad förståelse för funktionsnedsättningen autism, barns behov av anpassat stöd och bemötande i leken, samt kunskap om bildstöd och hur det kan underlätta i kommunikationen med barn. Utifrån de tolv som har besvarat enkäten uppgår medelvärdet till 4,1 på en femgradig skala för frågan om huruvida de efter genomförd bokcirkel känner sig tryggare i sin roll som pedagog i att möta barn med annorlunda

eller utmanande beteende. Utvärderingen av den föreläsning som arbetsterapeuten bidrog med till Hagaskolans arbete med *Vilse i skolan* är det få pedagoger som har besvarat, men av de svar som inkommit framkommer en positiv respons från pedagogerna om att de fått ökad förståelse för barns beteende i svåra situationer och ny kunskap som de har nytta av i sitt dagliga arbete. Av resurspedagogerna är det dock ett svagare resultat för huruvida de fått nya kunskaper som de har nytta av utifrån den handledning som gavs till dem.

Enligt teamet har handledningen till skolans personal varit värdefull för dem, även om mottagandet varit varierande. Personalen har gett uttryck för att det sällan finns eller prioriteras tid för dem att reflektera tillsammans. Schemat är väldigt tätt vilket gör att tid för kompetensutveckling, handledning, stöd i att utveckla anpassningar och hjälpmedel utifrån elevers behov, stöd i att arbeta in nya arbetssätt, göra uppföljningar och förbättringar inte finns. Det innebär att pedagoger får väldigt liten tillgång till att arbeta efter arbetssätt där bemötandet och förhållningssättet är anpassade efter elevernas behov. Viljan finns att arbeta på ett annat sätt, men de har inte rätta förutsättningarna då vardagen oftast mer går ut på att släcka bränder än att arbeta långsiktigt och konsekvent. För att kompensera för detta anser teamet att handledningen och övriga stödinsatser de gett till pedagogerna varit viktiga. Det har bland annat resulterat i att pedagogerna tillsammans lyckats hitta arbetssätt som gjort att det blivit en lugnare och tryggare lärandemiljö, vilket varit målet med handledningen.

Läskunnighet årskurs 1

En förhoppning med satsningen var att läskunnigheten i årskurs 1 skulle utvecklas positivt, till följd av teamets arbete. De två senaste läsåren, som det än så länge finns tillgänglig data för, hade dock en betydligt lägre andel av eleverna i årskurs 1 en godkänd läsförmåga, jämfört med tidigare årskurser på Hagaskolan (se *Diagram 2*). Den generella trenden i kommunen pekar däremot också nedåt och har så gjort under en längre tid, medan det på skolnivå finns variationer från år till år av olika skäl. En orsak som förmodligen kan förklara särskilt Hagaskolans tillbakagång i läskunnigheten är att andelen elever med utländsk bakgrund¹ ökat på skolan, från drygt 60 till 80 procent av eleverna i årskurs 1-6 under de senaste fem åren.

För att mer rättvisande jämföra utvecklingen utifrån årskullarnas individuella förutsättningar är det önskvärt att titta på läskunnigheten *givet* språkkunskapen de tidigare haft, innan förskola och första skolåret. Detta dokumenteras av barnavårdscentralerna när de genomför 4-årskontroller. En låg andel med godkänd språknivå vid 4-årskontrollerna skulle alltså kunna förklara en låg andel läskunniga i årskurs 1. För ett positivt utfall av denna satsning vore det dock önskvärt att se en högre läskunnighet än förväntat, i relation till den språknivå samma barn hade vid sina 4-årskontroller. Eleverna som gick i årskurs 1 läsåret 2015/2016 var på 4-årskontroll på BVC år 2012 och för dem framkommer nedanstående uppgifter:

¹ Född utomlands eller båda föräldrarna födda utomlands.

Diagram 2. Läskunnighet (%) i årskurs 1 på Hagaskolan, jämfört med Brickebackens skola och Örebro totalt.

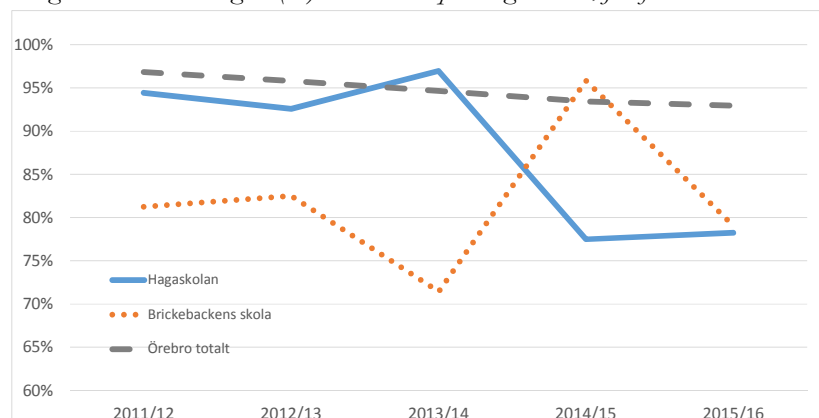
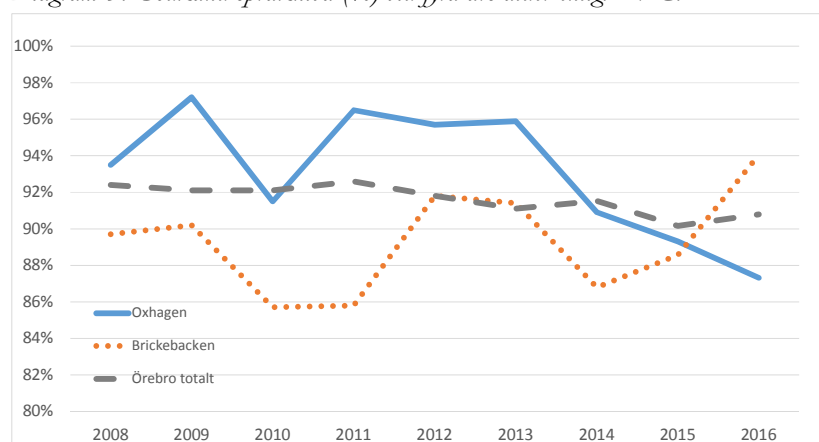

Diagram 3. Godkänd språknivå (%) vid fyra års ålder enligt BVC.

Det är svårt att se några tydliga samband mellan språknivån vid fyra års ålder och läskunnigheten i årskurs 1 för barnen boende i Oxhagen. Snarare framträder en nedåtgående trend för båda åldersgrupperna samtidigt. Det kan bero på den inflyttning som skett, kanske framförallt för Hagaskolan där andelen elever med utländsk bakgrund ökat kraftigt under perioden, vilket då påverkar alla åldersgrupper. Slutsatserna kring detta bör dock dras med försiktighet, då antalet elever i varje årskurs inte är fler än 25-45 stycken och några få elever därmed ger stora utslag.

Nöjdheten med skolan

Varje år genomförs en enkät till elever och föräldrar på samtliga skolor, innehållande ett antal frågor om hur skolan och elevernas vardag fungerar. Den yngsta årskullen som tillfrågas är årskurs 3, vilket innebär att det än så länge inte kan dras några slutsatser om huruvida elever eller föräldrar blivit mer nöjda med skolan efter teamets arbete. Dessa delar behöver därför följas vidare.

Bilden av Hagaskolan har sedan tidigare varit positiv bland de boende i närområdet och de elever på skolan som bor i Oxhagen. De elever som bor i Björkhaga och har haft Hagaskolan som anvisningsskola har dock valt bort skolan i stor utsträckning. För att få en indikation på om teamets arbete påverkat bilden av skolan och gjort att fler söker sig dit, följs andelen elever som valt Hagaskolan av de som har det som anvisningsskola. Höstterminen 2015 valde 42 procent av eleverna skolan, medan samma andel vid höstterminen 2016 hade minskat till 35 procent. Andra

faktorer kan dock påverka denna andel och detta behöver därför följas några år framöver för att få fram en tydligare bild.

Nationella proven årskurs 3

Resultaten i de nationella proven för årskurs 3 har år 2016 förbättrats på Hagaskolan (se *Diagram 4* och *Diagram 5*). Team Oxhagens inverkan på de resultaten är dock troligen liten, eftersom teamet inte har arbetat särskilt mycket gentemot årskurs 3. Däremot behöver utvecklingen följas upp framöver, då de yngre barnen når årskurs 3, liksom deras måluppfyllelse även i årskurs 6.

Diagram 4. Andelen godkända elever på nationella prov årskurs 3, Svenska som andraspråk.

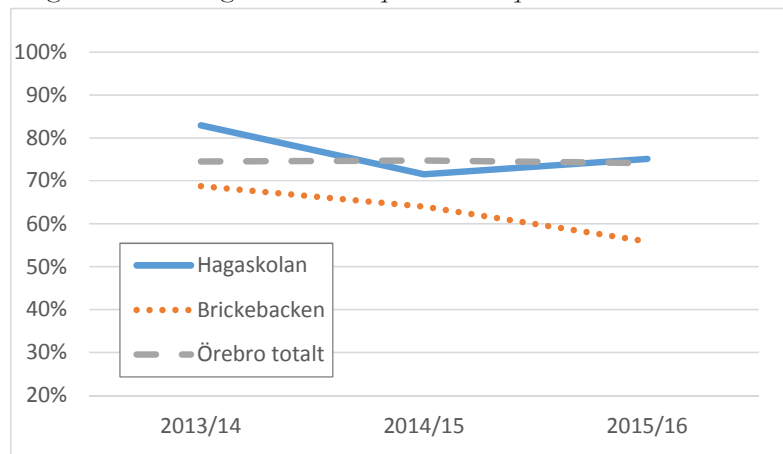
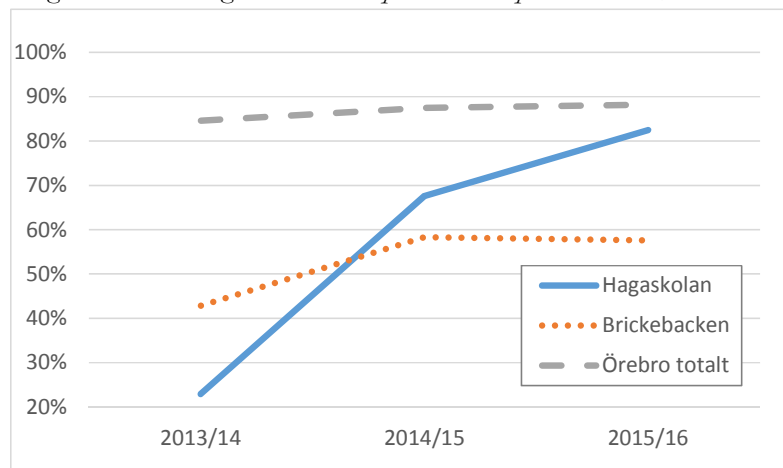

Diagram 5. Andelen godkända elever på nationella prov årskurs 3, Matematik.

Överåriga elever

År 2014 var andelen överåriga elever på Hagaskolan 20 procent, vilket var högt jämfört med Örebro totalt där andelen uppgick till knappt fyra procent. Att en elev är överårig kan bero på att den behöver gå ytterligare ett år i samma årskurs för att uppnå måluppfyllelsen, eller att den är nyanländ till Sverige och därmed är mer lämpad att börja en årskurs lägre i svensk skola. Andelen överåriga på Hagaskolan har dock inte minskat, fram till och med 2016 års siffror. Sannolikheten är stor att andelen är oförändrad till följd av det ökade antalet nyanlända elever, varför resultatet inte kan kopplas till Team Oxhagens arbete. Det blir förmodligen svårt, även om ett par år, att se någon effekt på detta mått då det är svårt att isolera orsakerna till att elever är överåriga.

Elever i behov av särskilt stöd

Andelen elever med behov av särskilt stöd, åtgärdsplan eller extra anpassningar inskrivna i den individuella utvecklingsplanen (IUP) är en indikation på vilken nivå av problematik eleverna har på skolan. Med förebyggande arbete, bland annat i form av Team Oxhagens insatser, skulle dessa behov i någon grad kunna minska, vilket var förhoppningen med satsningen. Arbetet med dessa åtgärdsplaner och extra anpassningar kräver dock en specialpedagog, vilket inte har funnits på plats kontinuerligt på Hagaskolan under de senaste åren. Sannolikt har därför antalet individuella behov inte identifierats och dokumenterats i samma omfattning som tidigare, vilket försvårar möjligheterna att se eventuella effekter av teamets arbete på det viset.

Arbetsmarknadsstöd

Utifrån i första hand studie- och yrkesvägledarens (senare arbetskonsulentens) arbete är det relevant att följa utvecklingen av arbetslöshet och andelen hushåll med ekonomiskt bistånd i Oxhagen. Än så länge finns bara uppgifter fram till och med 2014 respektive 2015 tillgängliga, varför detta bör analyseras vidare i den uppföljande utvärderingen.

Diagram 6. Andel barnfamiljer med ekonomiskt bistånd.

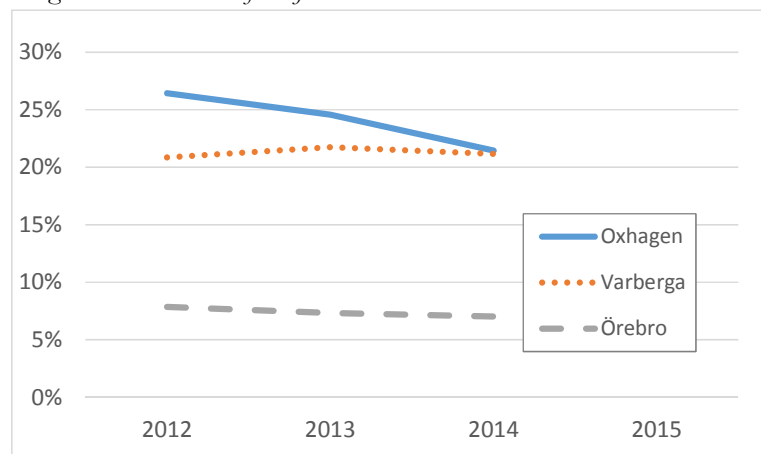
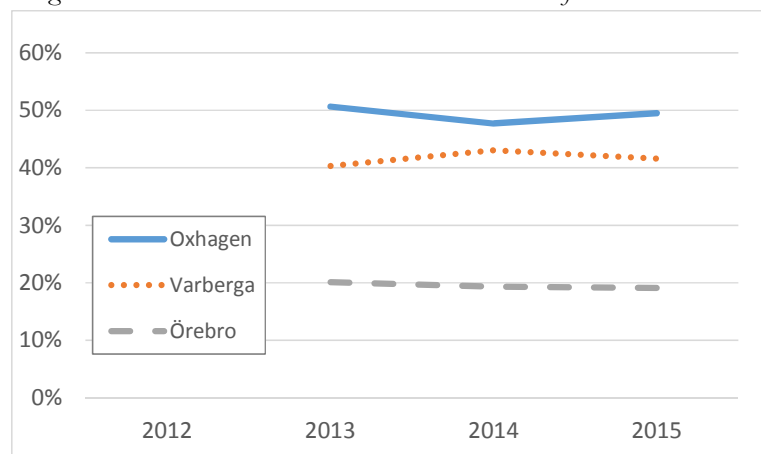

Diagram 7. Andel barn 0-12 år med minst en arbetslös förälder.

Ungefär hälften av de 500-550 barnen 0-12 år boende i området har minst en arbetslös förälder. Av de 400-450 familjerna (samboende eller ensamstående) med barn 0-18 år i området erhåller ungefär en fjärdedel ekonomiskt bistånd i någon omfattning. Denna andel har minskat i Oxhagen

2012-2014, vilket också är den trend som varit i kommunen som helhet. Arbetskonsulenterna har gett stöd och rådgivning till 58 personer, varav större delen kvinnor. Vad dessa individuella möten, samt arbetskonsulentens deltagande i gemensamma träffar och möten, resulterat i har dock ännu inte följts upp systematiskt av teamet. Däremot finns flera utsagor från föräldrar som uppskattat den vägledning de fått, vilket framkommer bland annat genom citat från intervjuer: *"Jag har fått jobb tack vare den hjälpen!"*

De kvantitativa mått som angetts, i syfte att påvisa satsningens effekter, har endast i mycket begränsad utsträckning visat på positiv utveckling, alternativt varit svårtolkade eller visat på resultat som är svåra att direkt koppla till teamets arbete. Den uppföljande utvärderingen av denna satsning, som är planerad till senast början av 2019, samt resultaten från de övriga två satsningarna i området kommer förhoppningsvis ge ett bättre underlag för analys av effekterna genererade av teamets arbete längre fram.

2.3 Intervjuresultat

Tio öppna intervjuer har genomförts, i grupp eller individuellt, med projektledare, Team Oxhagen, förskole- och skolledning, specialpedagogen på Blåmesen, pedagoger på förskolan och pedagoger för F-3 på skolan, samt ansvariga chefer och styrgruppen bestående av berörda förvaltningschefer. Intervjuer i form av öppna samtal har även genomförts med ett antal vårdnadshavare som tagit del av Team Oxhagens insatser. Totalt har 38 personer deltagit på intervjuerna, som syftat till att fånga sådana kvalitativa aspekter som inte synliggjorts av övrig uppföljningsdata. Intervjuerna har, utifrån en strukturerad intervjumall, fokuserat på hur satsningens mål och resultat har uppnåtts, samt hur upplevda positiva effekter respektive hinder och svårigheter har uppstått och visat sig. Vidare har diskussioner förts kring behov av fortsatt utveckling inom områden som berör målgruppen, men som inte har omfattats av denna satsning.

Enkäter har även skickats ut till Hagaskolans elevhälsoteam, Oxhagens familjecentral och före detta biträdande rektor på Hagaskolan. Enkäterna har bestått av såväl ett antal frågor med fasta svarsalternativ som öppna fritextsvar. Svar har inkommit från merparten.

Nedan redovisas resultaten från samtliga intervjuer och enkätfrågor sammantaget under respektive rubrik.

Förutsättningar

Samtliga grupper, förutom förskolans pedagoger, beskriver de initiala problem som funnits i satsningen i form av avsaknad och byte av projektledare, byte av personer i teamet, brist på och byte av lokaler för teamet samt sjukskrivningar och stor personalomsättning med vakanta tjänster i det lokala elevhälsoteamet. Den lokala förskole- och skolledningen samt lärargrupper påtalar också bristen på tidig förankring och förutsättningar för satsningens genomförande i form av avsättning i tid i deras tjänster och i organisationen. Ledningen beskriver att de under lång tid arbetat med och drivit olika utvecklingsprojekt, men vid denna satsning och inriktningen mot ett kompletterande tvärkompetensteam kände de sig inte delaktiga i beslutet. *"Lika bra start som det var med El Sistema, lika dåligt var det med Team Oxhagen i uppstart. Vi var inte delaktiga i projektbeskrivningen alls och det blev inte bra."* Ledningen anser att det är lättare att organisera en förskola än en skola,

vilket medfört att förskolan har hittat ingångar som skolan haft svårare med. *”Mycket tid har lagts på att vi gör samma saker, men vi har hittat samarbetsformer och löst saker.”*

Från skolledningen påtalas att skolan borde ha stöttats i arbetet då projektledaren försvann. *”Jag [rektor] fick nästan gå in som arbetsledare för gruppen eftersom projektledare inte fanns. Vi fick en massa saker, men inga pengar till oss själva, så utöver rektors ordinarie uppdrag skulle vi också rädda ihop detta. Det hade behövts tid både för mig och en projektledare på plats som hade kunnat göra detta bättre. Jag har hela tiden känt att jag har varit otillräcklig.”* Verksamhetscheferna ger stöd åt skolledningens bild – *”Rektorerna och förskolechefen tror jag var lite besvikna på vår förvaltning och förvaltningschef, att man inte riktigt var på banan.”*

Skolans pedagoger för de äldre barnen ger i huvudsak samma bild som ledningen när det gäller bristen på tidig förankring och tydlighet i vad satsningen skulle innebära. De fick inte någon form av uppdragsbeskrivning, vilket de anser hade varit nödvändigt. *”Vad kunde man be om hjälp med?”* Det fanns en otydlighet i uppdraget vilket har inneburit olika och oklara förväntningar. *”Vi tror de ska göra detta – och de tror att de ska göra detta. Vi bildade oss egna uppfattningar.”*

Styrgruppen är självkritiska kring hur de initiala svårigheterna hanterades – *”Då kanske vi ibland får vara öppna för att vi kanske skulle ha lagt ner när vi hade så tuffa förutsättningar.”* *”I något läge kanske vi skulle ha tagit beslutet, om vi hade varit så organiserade som vi är idag, att vi lägger ner det här för det leder inte till det vi hade tänkt.”*

I och med att styrgruppen valde att tillsätta ny projektledare, istället för att lägga ner satsningen, förändrades projektet genom justeringar i projektplanen och översyn av målen gjordes. Projektledaren fick en annan ingång i verksamheterna och har även varit talesperson gentemot projektägarna, vilket hade saknats innan. Enligt flertalet av de intervjuade blev förutsättningarna betydligt bättre med en ny projektledare på plats och styrgruppens större engagemang.

En annan viktig förutsättning som anges av flera är framför allt närheten till verksamheten när teamet hade lokaler i förskolan. För förskolans personal innebar detta att de kunnat fungera som länk till föräldrarna. *”Många föräldrar vänder sig till Team Oxhagen nu. Lite trögt och misstänksamt i början, men de gjorde väldigt bra reklam för sig och att de fanns här hos oss i lokalerna gjorde stor skillnad. Förskolepedagogerna har lobbat för att föräldrarna ska vända sig till teamet.”* Enligt teamet har lokalfrågan varit viktig utifrån utgångspunkten att deras verksamhet skulle vara lokalt förankrad i Oxhagen, något som saknades inledningsvis då tillfälliga lokaler i Varberga fick användas. *”Anmärkningsvärt att ett så stort projekt som bygger på relation inte har en trygg punkt att kunna bygga sina relationer på.”* De nuvarande lokalerna i Oxhagens centrum gör enligt teamet stor skillnad, då *”personer i området kan ta sig hit enkelt och spontant”*.

Teamsammansättning

Uppfattningarna varierar när det gäller teamets sammansättning och rollen att fungera som komplement till befintliga kompetenser. Svårigheter i gränsdragningar mellan olika roller och befintliga kompetenser återkommer i intervjuerna och detta har även komplicerats av avsaknaden av ett befintligt elevhälsoteam på skolan.

Av enkätsvaren från elevhälsan och familjecentralen framgår att de upplevt att teamets kompletterande roll varit såväl komplicerad och konkurrerande som utvecklande, lärande och stimulerande. Det har funnits svårigheter i att hitta sina respektive roller eftersom det inte funnits tydliga arbetsbeskrivningar. Enligt en svarande från familjecentralen är det *”ibland komplicerat att veta och klura på hur vi ska komplettera varandra och samverka eftersom vi är så lika verksamheter, lika kompetenser och har liknande målgrupper”*.

Flera av de intervjuade talar om att de ser vinster i den nya funktion som arbetsterapeuten innebär för förskola och skola. Projektledaren och teamet påtalar att arbetsterapeuten är en ny och ensam roll i skolan, vilket resulterar i att den också blir ensam även i teamet, medan de andra professionerna är mer etablerade. *”Det hade förmodligen underlättat att ha fler kollegor av samma profession att bolla med. Det kanske hade varit bra med en till arbetsterapeut utifrån att rollen blir ensam, kanske två på 75 procent.”* Ändå är det arbetsterapeuten som uppskattas och även efterfrågas mest av skolan enligt flera av de intervjuade. Enligt teamet är det viktigt att förskola och skola får förståelse för vad arbetsterapeuten kan användas till. *”När specialpedagogen och arbetsterapeuten jobbat ihop på skolan har det blivit tydligt vari skillnaderna mellan kompetenserna ligger, vilket har varit bra. Som arbetsterapeut i team behöver man få vara en del av elevhälsoteamen för att komma nära individärendena och kunna erbjuda kompletterande insatser.”* Men ett arbete i team fungerar inte av sig själv. Det krävs att de olika professionerna får förståelse för varandras synsätt och arbetssätt för att kunna komplettera varandra på ett bra sätt.

Enligt skolledningen var det en brist i den initiala kartläggningen inför satsningen kring vilka professioner som borde ha ingått i teamet. *”Det kanske hade varit bättre med en kurator och två arbetsterapeuter.”* Hagaskolans elevhälsa har inte haft någon specialpedagog på tre år. *”Ur skolans perspektiv hade en specialpedagog varit bra, men däremot inte för förskolan som redan har. [...] Jag lyckades få tag på någon under några månader under 2016, men sedan har vi stått utan igen.”* Skolledningen anser att förvaltningsledningen borde ha *”funderat över vilka professioner som skolan verkligen behöver”*. Arbetsterapeuten menar de dock har varit helt rätt och de uttrycker även en nyfikenhet kring nya professioner inom skolan. *”Det kanske finns fler yrkeskompetenser som man kan komplettera med i förskolan och skolan?”*

En annan aspekt, som lyfts av teamet, är att föräldrar och verksamhet har olika behov. *”Mot föräldrar hade det kanske fungerat bättre med en socialpedagog, då specialpedagogen har mer av ett organisationsperspektiv än individperspektiv. Många familjer har dock velat ha hjälp med relationen till skolan, där har specialpedagogen varit bra som brobyggare.”*

Enligt teamet har det varit bra att studie- och yrkesvägledaren, och sedermera arbetskonsulenten, har funnits på plats i området, eftersom det för många är ett stort steg att ta sig in till stan. Dock fyller inte behovet en heltidstjänst då besöken är ”spontana”. Det anser heller inte att det är säkert att det är just en arbetskonsulent som behövs, *”utan den funktionen kanske kan ersättas av en socialpedagog som kan lotsa i sambället”*. Projektledaren påtalar också behovet av att integrera fritidsperspektivet i teamsammansättningen – *”Med en fritidspedagog i teamet kanske det hade blivit en mer heltäckande insats för hela dagen.”*

Arbetsätt och metod

Såväl skolledning som skolans pedagoger för äldre barn framhåller att de tycker att det generellt har varit för mycket handledning, när de egentligen behöver mer operativt arbete. Den bild pedagogerna i årskurs 2 och 3 ger av Team Oxhagens arbetsätt bottnar i stort i att teamets uppdrag inte var förankrat i Hagaskolans verksamhet – det matchade inte. Den hjälp pedagogerna önskat kunde teamet inte bemöta. Pedagogerna framhåller vikten av att teamet framför allt i satsningens början borde varit med mer i verksamheten för att få en förståelse. Lärarna önskade konkret och ”handfast” stöd och även hjälp i klasserna, men upplevde istället att *”Team Oxhagen kom med förslag som man redan hade testat, vilket skapade irritation och man kände sig ifrågasatt i sin profession.”* Något de dock uttryckte specifikt stöd kring var att ha föräldragrupsamtal för de barn som var berörda, men det blev inte av. *”Teamet ville hellre handla och observera pedagogerna [...] men det är inte det vi behöver utan vi behöver folk som kan göra jobbet!”* *”Bra idé att ha tillsatta extra resurser, men svårt att få hjälp.”* *”Hjälp mottages tacksamt, men det är svårt när teamet inte träffar eleverna. De borde träffa eleverna för att se hur det fungerar och också själva se framsteg.”* En annan uppfattning är dock att handledande samtal mellan pedagoger med utomstående medverkan kan vara bra och utvecklande för att motverka att bli ”hemmablind”. Det är emellertid svårt att få en bild av resultatet av dessa handledande samtal.

Från skolledningen poängteras att arbetsterapeuten är den enda som har gått in och jobbat praktiskt i skolan, vilket har varit en tillgång. Bokcirkeln kring ”Rätt att leka” med inriktning mot autism och arbetet med bildstöd i leken på förskolan anses ha fungerat mycket bra, liksom kuratorns arbete för familjerna. Teamets specialpedagog anses ha fungerat bra i den parallella satsningen *Specialpedagogisk kompetensutveckling* och utifrån det uppdraget hjälpt både förskolan och skolan. *”Där handleder hon utifrån ICDP och det har varit bra.”*

Team Oxhagen beskriver att de har ett helhetsgrepp på både skola, fritid och hemsituationen. *”Vi ser hela livspusslet. Vi kan fungera som en samordningsfunktion utifrån individens perspektiv. En helhetslösning där exempelvis arbetsterapeuten har kunnat gå hem för att ge stöd i hemmiljön. Vi har kunnat vara med över tid, vara konkreta och förklara både före och efter möten, tolka möten och inte släppa. Det finns en och samma person som man kan vända sig till även med nästa fråga.”* Något som skolledningen ger teamet beröm för är deras sätt att möta både barn och föräldrar, vilket också teamet själva lyfter som en av sina styrkor. *”Bemötande kan vi känna oss stolta över, vi har god kompetens som team i sociala, kulturella, pedagogiska och kognitiva frågor och kan generalisera det i olika sammanhang. Den kompetensen har vi använt oss av. Vi försöker få till en kommunikation mellan individerna och samhället och förståelsen för varandra.”*

Samverkan

Uppfattningarna om hur samverkan har fungerat hänger i stora delar samman med det som beskrivs under de tidigare avsnitten. Teamet har motsvarande beskrivning om samverkan: *”Det har inte varit lätt. Tid är en bristvara i förskola och skola och då är samverkan svår.”* Många frågor har handlat om vad samverkan är och *”Vad ska vi samverka om?”*. Teamet har sett behov av att backa för att verksamheten inte alltid har varit bekväm med att teamet gått in i frågor som verksamheten själv har velat ta ansvar för. *”Då det inte kommer från verksamhetens upplevda behov har de upplevt det som en pålaga. De har inte sett det som något som kan tillföras eller underlätta och i det finns det ett motstånd. Vi kan tycka att de borde kunna se att detta i förlängningen kommer ge dem något bra, men de hinner eller kan inte se det.”*

Verksamhetscheferna uttrycker det som att *”det har blivit ganska tydligt att vi har byggt upp två organisationer som egentligen har samma mål. Nu med facit i hand så är det ju konstigt att elevhälsan på skolan har egna möten och Team Oxhagen på skolan har egna möten, det är klart att de ska ha möten tillsammans för de jobbar ju med samma barn. De ser också svårigheter med att elevhälsoteamet bytts ut, men de tror också att ”de har upplevt teamet som ett hot fast de inte är ett hot och det kanske leder till att teamet uppfattar elevhälsan som icke samarbetsvillig och inte vill bjuda in”.*

Mycket av samverkansproblematiken bottnar med största sannolikhet i otydligheterna kring uppdraget. Teamet uttrycker det som att *”Från början tyckte skolan att vi skulle jobba med föräldrastöd och låta skolan sköta eleverna, men så tänkte inte vi. Vi ville komma in.”* I kombination med skolans upplevelse av att *”detta var ingenting vi hade efterfrågat”* ger det en god förståelse för den initiala utmaningen för en fungerande samverkan. Verksamhetscheferna menar på att *”Jag tror det ligger en del i att man känt sig kritiserad och då blir det mer en kamp än ett samarbete, fast kanske inte medvetet.”* Även styrgruppen ger motsvarande bild av de svårigheter som funnits kring samverkan. *”Man måste respektera varandras kompetenser och där har vi lite att lära, att prata gott om varandra och försöka komma framåt.”*

Pedagogerna säger sig sakna kännedom om hur teamets arbete med föräldrarna fungerat, hur många de arbetat med och vilka dessa föräldrar är. En uppfattning som framförs är dock att de ser att teamet kanske jobbar på annat sätt med föräldrarna än vad de som pedagoger gör. *”Egentligen kan det vara bra så att det blir ett förtroende. Det kan bli en tillgång för området.”* Skolledning och pedagoger ger dock exempel på att teamet har gett löften till föräldrar, bland annat om sociala placeringar på fritidshem, utan att förankra detta med skolan, vilket har skapat viss frustration i verksamheten.

Teamet beskriver att de *”sitter på två stolar”* – de ska få till samverkan och samtidigt vara ett stöd för föräldrarna. *”Att möta de boende är den lätta delen, att samverka med de olika professionerna har varit den svåra delen.”* Teamet tycker sig haft en viktig roll att föra vidare sådant som de ser i verksamheterna och som inte är bra, exempelvis sådant som inte är förenligt med modern barnsyn. *”Vi har varit ögonöppnare i området och för skolan, exempelvis kring konsekvenstrappan som har diskuterats och som nu inte använts på samma strukturerade sätt. [...] Det behövs någon vissle blower, vilket inte genererar bra samarbete.”* Detta skapar en frustration i teamet utifrån den kompetens de har och utifrån vad de ser sker i verksamheterna. *”Vi har inte riktigt det mandatet som team att gå in och ändra.”* I flera intervjuer framkommer att teamet inte alltid haft den rätta approachen för att tas emot på ett bra sätt – *”man kan ha rätt i sak men samtidigt behöver man vara ödmjuk inför verkligheten i skolan.”* Här varierar dock uppfattningarna. Förskollärarna uttrycker att teamet varit *”så ödmjuka – de har inte bara klampat in.”* Verksamhetscheferna ser ändå behov av ett tvärkompetensteam och framhåller att behovet troligtvis är detsamma i flera av kommunens områden.

Enligt teamet hamnar personer i Oxhagen i kläm för att de inte vet vad de ska göra och hur de ska hantera olika situationer. Det är många gånger missförstånd och stress som skapas av att glappet mellan verksamheten och familjerna inte överbryggas, vilket i sin tur genererar en oro hos de boende. Teamet anser sig dock ha kunnat överbrygga det glappet med hjälp av de insatser som de erbjudit, samtidigt som det har blivit tydligt för dem att det handlar om kommunikation mellan samhälle och individ. Informationen behöver förklaras och förmedlas på ett enklare sätt för att familjerna ska kunna förstå och ta emot det stöd som erbjuds.

Måluppfyllelse

När det gäller frågan om satsningen har nått rätt målgrupp anser förskollärarna att Team Oxhagens arbete har varit *"Jättebra!"* Föräldrarna har fått hjälp och de har i allt större utsträckning börjat känna förtroende för att vända sig till teamet. Bland de föräldrar som deltagit i föräldrastödsutbildningen som teamet genomfört ser förskollärarna en god effekt. *"Alla föräldrar är väldigt nöjda med ICDP-utbildningen [Vägledande samspel] och vågar ta kontakt med kuratorn – någon som är neutral och bra att prata med."*

Projektledaren poängterar att arbetet, trots många svårigheter, framför allt har lyckats ingjuta hopp i familjerna, primärt genom den kurativa funktionen. *"Att visa att det finns någon som är där för dom, hjälpa till att hitta lösningar."* Verksamhetscheferna upplever att satsningen framförallt har visat tecken på att bidra till ett ökat förtroende från föräldrarna, främst genom de utbildningar som anordnats, och styrgruppen uttrycker det som att även om satsningens genomförande inte lyckats har teamet bidragit till att förtydliga behovsbilden i området.

Vårdnadshavarna är mycket nöjda med kontakterna med teamet för utvecklingen av sin egen föräldraroll – *"Jättebra, jag har fått hjälp direkt med min son och också med kontakter med andra, till exempel sjukvård och habilitering."* *"Jag har fått tips och idéer om hur man ska förklara saker för sina barn. Hantera stress, gränssättning och prioritera bättre. Blivit bättre på att förklara för barnen att jag ser dem och inte har glömt dem."* *"Teamet är mer närvarande med konkret stöd än vad familjecentralen är, där man mer bara umgås. Den hjälp jag fått är ovärderlig och alltid bra bemötande från teamet."* Förutom föräldrastödet lyfts även stöd kopplat till arbetsmarknaden. *"Jag har även fått hjälp med blanketter och att skriva CV. Jag har fått jobb tack vare den hjälpen."* *"Det här är första gången det hänt någonting bra i Oxhagen!"*

Synpunkter kring implementering

Samtliga intervjuade anser att satsningen bör fortsätta i någon form. Flera påtalar att förebyggande arbete tar tid och att det krävs tålamod för att bygga upp ett långsiktigt, förtroendeskapande samarbete och kontakter. *"Det vore tragiskt om man inte för vidare de kunskaper som teamet har fått under dessa år så att det säkerställs en bättre tillvaro för området. Teamet har varit en livlina för många."* Särskilt förskollärarna uttrycker vikten av att fortsätta – *"I sådana här områden måste vi visa att föräldrarna är viktiga. Vi måste ta ansvar för de som kommer till Sverige och de behöver ha mer satsningar. Det måste fortsätta – vi kan inte ha ett projekt i tre år och avgöra vilka effekter det får. Det tar längre tid att få ordning och fungerande rutin."*

De brister som påtalats i förankring och svårigheter under projektets första år innebär dock behov av omstart och nyorientering. *"Man måste tänka till innan stora satsningar dras igång. Delaktigheten och fråga efter vad som behövs och vad man tror kan göra skillnad."* *"Ta inte bort bra resurser, men rikta om dom! Området behöver sådant här, men det behöver vridas om."* En omskriven projektbeskrivning som tydliggör målen mot familjerna föreslås, liksom vikten av att säkerställa *"att det inte blir handledning på handledning"*.

Av intervjuerna framkommer sammantaget följande synpunkter och medskick inför fortsatt arbete:

- Vinsten med en **arbetsterapeut**, både som en del i barnhälsoteamet och i elevhälsoteamet.

- **Extrastöd som jobbar operativt riktat mot föräldrar** – föräldrastöd i kombination med att kunna erbjuda barnen extra tid i förskolan. Detta är ett behov även för de föräldrar som har barn i förskolan under långa dagar. *”Ta föräldrastödet ett steg längre och komma hem och hjälpa till, då ordinarie verksamheter är överhopade och med långa väntetider. Teamet har snabbt kunnat erbjuda stöd.”* *”Vi behöver jobba med föräldrarna mer, vi fixar inte att ge barnen språket bara under förskoletiden och skoltiden utan föräldrarna behöver stöd till att kunna fortsätta utvecklingen utanför skoltid.”*
- Fortsatt arbete med **föräldrastödsutbildningarna i Vägledande samspel (ICDP)**. Vårdnadshavare ser gärna att dessa möjliggörs *”även för pappor på kvällstid kl.19-21”*.
- En **upsökande områdesarbetare** som är operativ och sammanlänkar befintliga verksamheter. En funktion *”med örat mot marken”* för att vara en länk emellan och vara människornas röst när det gäller samtal med skolan och andra myndigheter, för att föra föräldrars talan och hjälpa till. *”Det saknas något mellan det vi som samhälle erbjuder och de behoven som finns – vi länkar inte ihop det.”*Handledning och stöd på gräsrotsnivå, en samhällsvägleddare och god vän. En person som kan trygga upp och gå i garant – ett medborgarombud.
- En **neutral mötesplats** att utgå ifrån. *”Träffpunkt skulle kunna vara en sådan verksamhet.”*
- **Aktiviteter i området**, för barn och föräldrar. Vårdnadshavare uttrycker att de *”önskar aktiviteter för 8-9 åringar en dag i veckan för de som inte har fritids och som inte får gå på fritidsklubben”*, vilket även skolläningen instämmer kring.

Det framstår dock som mycket viktigt inför en fortsättning att tidigt tydliggöra roller och uppdrag. Tröskeln för samverkan finns fortfarande kvar. Enligt utsagor skulle den kunna sänkas om skolan själv fick uttrycka sina behov och sätta förutsättningarna för samverkan. *”Man behöver jobba ihop med verksamhetsansvariga på plats för att skapa en förståelse för vad det kan tillföra, i syfte att skapa legitimitet för arbetet. Idag finns det en relationströtthet från skolans sida på grund av ständiga projekt.”* Samverkan med familjecentralen behöver också realiseras.

Utvecklingsområden

Enligt projektledaren spiller vissa frågor, som dykt upp i Oxhagen och som teamet uppmärksammat, över till andra delar av kommunen och de skulle behöva lyftas på förvaltningsnivå för att bli gällande för flera områden. Ett exempel är det faktum att barn med stödplacering på fritids inte får vara där på skollov. *”Är behoven mindre när de inte har någon omsorg alls?”* Detsamma gäller vilka tider stödplacerade barn får vara på fritids. *”Om man ger ett ökat pedagogiskt uppdrag till fritids, samtidigt som hälften av barnen inte får vara med där, ökar vi bara klyftorna!”*

Detsamma gäller tänket inom skolan. *”Vi behöver använda de kompetenser vi har runt om barnet som vi inte använder bra idag. Vi tänker för mycket ”mer av samma”, istället för att bredda perspektivet!”* Exempelvis anses psykologerna inte utnyttjas tillräckligt, de skulle kunna användas mycket bättre. Inom förskolan uttrycks ett behov av att göra barngrupperna mindre i dessa områden. *”Om nästan alla har särskilda behov behöver grupperna bli mindre för de ger ingen språkutveckling till varandra. Av en grupp på 19 barn har vi 16 barn i behov av särskilt stöd.”* Det behövs förbättrade förutsättningar och operativt arbete, inte enbart mer handledning. *”Satsa på fortbildning och lägg på lön på pedagogerna så att vi får de bästa till området.”*

2.4 Ekonomiska effekter

Enligt genomförda beräkningar i satsningens ansökan förväntades kommunalekonomiska effekter genereras till följd av att Socialförvaltningens kostnader för ungdomar i området minskar, minskade kostnader till följd av att färre elever behöver gå om en årskurs, samt att behovet av stödresurser minskar. Dessa kostnadsreduceringar kan dock ännu inte konstateras, då det krävs ytterligare tid för att se de effekterna och det är rimligt att anta att de uppstår tidigast 2018-2019. Såsom det beskrevs i ansökan har en av teamets målsättningar varit att uppmuntra och underlätta för de boende att våga och kunna lyfta sina behov av stöd, vilket dessutom initialt med stor sannolikhet innebär ökade kostnader för kommunen, snarare än minskade.

Socialförvaltningens kostnader för insatser i området

Enligt statistik är ungefär vart tjugonde barn 0-12 år i utsatta områden, såsom Oxhagen, årligen i behov av insatser från Socialförvaltningen. För målgruppen som bor i Oxhagen motsvarar det ungefär 20-25 barn. Varje barn 0-12 år med insats kostar cirka 150 tkr per år, medan ungdomar 13-17 år med insats kostar 200-300 tkr per år. Om ett av barnen i målgruppen, tack vare Team Oxhagens arbete, slipper årliga insatser innebär det därmed en besparing för Socialförvaltningen motsvarande ungefär 1 500-2 000 tkr totalt, fram till vuxen ålder. Årligen motsvarar det drygt en procent av Socialförvaltningens kostnader för barn och unga i området. Om dessa antaganden står sig kommer att följas upp senare när mer dataunderlag finns och då effekterna förväntas hunnit uppstå.

Grundskolans kostnader för överåriga och stödresurser

Andelen elever som gått om en årskurs eller är överåriga har inte minskat på Hagaskolan, utan ligger kvar på 20 procent, såsom utgångsläget 2014. Detta kan bero på att antalet nyanlända har ökat och det är därför inte troligt att denna andel kommer att minska förrän på lite längre sikt.

När det gäller behovet av stödresurser för eleverna på skolan kan ingen förändring noteras. Det största skälet till utebliven förändring under dessa år bottnar med stor sannolikhet i skolans brist på kontinuitet vad gäller specialpedagogisk resurs. Detta då behovet av stödresurser utgår från de åtgärdsprogram eller extra anpassningar som eleverna har, vilket kräver en specialpedagog för att identifiera. Först när dennes arbete finns etablerat på skolan kan resursbehovet, på sikt, komma att reduceras.

Minskat behov av försörjningsstöd

Det är sannolikt att den vuxna målgruppens behov av försörjningsstöd kommer att minska i någon grad, till följd av denna satsning. Av de 58 individuella möten som arbetskonsulten haft, kan gissningsvis åtminstone 5-6 personer ha hjälpts till arbete snabbare än de annars skulle ha gjort. Det motsvarar mindre än en procent av antalet föräldrar med ekonomiskt bistånd i området, utifrån nuvarande siffror. Utifrån ett antagande om att de kommer i arbete ett år snabbare tack vare vägledningen, innebär det minskade utbetalningar av försörjningsstöd motsvarande cirka 300 tkr, vilket inte borde vara orealistiskt. Föräldrars egna uttalanden om att de tack vare satsningen fått arbete styrker åtminstone den tesen. Utvecklingen av andelen hushåll med ekonomiskt bistånd behöver dock följas kontinuerligt framöver och jämföras med andra områden för att detta ska

kunna bekräftas. De individer som arbetskonsultenten haft kontakt med bör dessutom kunna följas upp individuellt.

Övriga kommunala effekter

Insatser inom Förvaltningen för funktionshindrade förväntades i ansökan minska tack vare att barn och föräldrar får de verktyg de behöver för att hantera vardagen själva. Arbetsterapeutens arbete har, särskilt i förskolan, förmodligen lett till positiva resultat i form av en ökad förståelse för barn med behov av särskilt stöd. De ekonomiska effekterna av detta är dock än så länge svåra att påvisa. En ökad medvetenhet kan initialt leda till ökade kostnader, men som på sikt kan komma att minska.

Även Socialförvaltningens kostnader för vuxna, så som för missbruksvård, kommer troligen att påverkas i viss mån. Dessa effekter uppstår dock så pass många år framåt i tiden att en uppföljning av dem inte är meningsfull för denna utvärdering.

2.5 Satsningens kostnader

Satsningen har beviljats medel för att pågå under tre år, det vill säga fram till januari 2018. Fram till 2017-04-30 (delår 1) kan kostnaderna för satsningen summeras till 3 514 tkr. Den totala budgeten som är beviljad för hela treårsperioden uppgår till 5 400 tkr. Prognosen visar dock att kostnaderna för hela satsningen, under förutsättning att den fortgår sin beviljade treårsperiod, kommer summera till cirka 4 900 tkr.

Tabell 2. Kostnader för satsningen Team Oxhagen.

Kostnadspost	Budget, totalt	Utfall, 2017-04-30	Utfall, totalt (prognos)
Personal	4 800	3 200	4 420
Lokal	300	81	180
Material, övrigt	300	233	300
Summa	5 400	3 514	4 900

2.6 Kostnadsnyttoanalys

Den ekonomiska modell som används inom arbetet med sociala investeringar i Örebro kommun utgår ifrån att nettokostnaden för genomförandet av en satsning åtminstone ska gå jämnt upp med effekterna och summera till noll, det vill säga att satsningen i sin helhet finansieras av de effekter som genereras på den kommunala ekonomin. Om effekterna blir större än så uppstår ett överskott för kommunen och de nämnder där effekterna uppkommer.

I en kostnadsnyttoanalys ställs kostnaderna i förhållande till de ekonomiska effekterna. För att genomföra en sådan analys justeras utfallet av kostnaderna, per 2017-04-30, upp till 3 900 tkr för att motsvara hela perioden för satsningen fram till halvårsskiftet 2017, vilket är den period som denna utvärdering avser.

Det är svårt att påvisa att satsningen genererar ekonomiska effekter som överstiger kostnaden på 3 900 tkr. Det beror både på begränsat underlag och på svårigheter att koppla eventuella

förbättringar direkt till teamets arbete. På längre sikt finns det dock förutsättningar att kommunen kan räkna hem åtminstone en viss del av kostnaderna för verksamheten.

Kostnad per deltagare

Den utbildning i *Vägledande samspel* (ICDP), som gett föräldrar stöd i sin föräldraroll, har nått 28 föräldrar och indirekt 82 barn. Genom att fördela kostnaden för den tid som kurator och specialpedagog lagt på genomförandet av utbildningen uppnås en grov uppskattning av kostnaden för de fem tillfällena á 2 timmar till:

Kostnad per förälder:	1500 kr
Kostnad per barn:	500 kr

Ovanstående beräkning avser endast en del av teamets arbete. För övriga delar är det däremot svårt att göra motsvarande beräkningar, eftersom olika individer och grupper har fått olika typer av insatser och stöd i olika omfattning.

Samhällsekonomiska aspekter

De ekonomiska beräkningar som genomförts i denna utvärdering avgränsar sig till den kommunala ekonomin. Utöver dessa innebär Team Oxhagens insatser sannolikt en del effekter för andra aktörer inom samhället. Ett ökat förtroende för myndigheter, både hos barn och föräldrar, bidrar till minskat avstånd och större förståelse mellan invånare och samhällsinstanser. Det kan leda till minskad skadegörelse på både offentliga och privata fastigheter, minskad kriminalitet och en bättre anknytning till arbetsmarknaden.

3 Analys och slutsatser

3.1 Slutsatser

Av utvärderingen kan följande slutsatser dras:

- Team Oxhagen har, trots initiala svårigheter, som helhet arbetat med och till viss del bidragit till utveckling inom de mål som formulerats för satsningen.
- Det är, på kort sikt, inte troligt att satsningen genererar ekonomiska effekter som överstiger kostnaderna. På längre sikt finns det dock förutsättningar för att kommunen som helhet kan räkna hem kostnaderna, åtminstone till viss del.
- De kvantitativa mått som analyserats, i syfte att påvisa satsningens effekter, har i mycket begränsad utsträckning visat på positiv utveckling, alternativt varit svårtolkade eller visat på resultat som är svåra att direkt koppla till teamets arbete. Den uppföljande utvärderingen av denna satsning, samt resultaten från de övriga två satsningarna i området, kommer förhoppningsvis ge ett bättre underlag för analys av satsningens effekter.
- Förutsättningarna för satsningens genomförande har brutit på ett flertal punkter. Detta inte minst genom brist på förankring i de berörda verksamheterna och oväntade utmaningar, så som problem med lokaler och avsaknad av projektledare under länge period.
- Rollen som kompletterande team har försvårats genom otydliga beskrivningar av roller och uppdrag, liksom avsaknaden av ett fungerande elevhälsoteam på Hagaskolan. Teamets

arbetsätt och metoder i form av handledning och konsultativa insatser har fungerat bra i förskolan. Det har däremot inte motsvarat skolpersonalens förväntningar på ett mer operativt stöd i skolans verksamhet.

- Brister i tidig förankring återkommer som skäl till de samverkanssvårigheter som uppstått. Det som framstår som avgörande för en fungerande samverkan är den lokalmässiga närheten till och i den dagliga verksamheten, vilket inneburit att förskolan kunnat dra nytta av teamet i högre grad än skolan. Den lokalmässiga närheten har också inneburit att förskolepersonalen kunnat förmedla kontakt mellan teamet och föräldrar.
- Flertalet beskriver att de uppfattar att teamets utbildningar i *Vägledande samspel* varit bra för föräldrarna som vuxit i sina föräldraroller genom dessa. De tillfrågade föräldrarna är mycket nöjda med den utbildning de fått genom teamet.
- Att genomgående tillämpa ett förhållningssätt utifrån *Vägledande samspel* har visat sig vara en framgångsfaktor för teamets arbete. Generellt mår barn bra av ett förhållningssätt som uppmärksammar, bekräftar och lotsar barnet till det som den förväntas göra. Det är därför viktigt att hålla i och bekräfta barnen när de gör rätt för att de ska välja att fortsätta på det positiva sättet. De barn som teamet arbetat med har uppvisat en positiv effekt på att konsekvent bemötas av det positiva förhållningssättet, vilket också föräldrar och personal anammat.
- Arbetet i förskolan med förändringar i lärandemiljön och stöd till pedagogerna med struktur och pedagogik, främst genom arbetsterapeuten, anses ha gett goda effekter för barnen. Detta dels genom ett gemensamt förhållningssätt utifrån en modern barnsyn, samt ökad kunskap hos pedagogerna om barn i behov av särskilt stöd.
- Det framstår som att möjligheten för målgruppen att spontant kunna komma förbi, ringa eller maila när ett behov uppstår varit viktig för att skapa relationer och kontakter som utgjort grunden för teamets arbete med familjerna.
- Föräldrarna påtalar den betydelse teamet haft för de som tagit del av deras direkta stöd. Familjerna har ofta saknat kunskap om vilka rättigheter de har och teamet har därför varit viktiga för att hjälpa dem att förklara sina behov och tillgodogöra sig samhällets stöd. Teamet har därmed bidragit till att föräldrarna blivit tryggare i mötet med framför allt skolan, men också i mötet med andra myndigheter, då någon från teamet har närvarat.
- Pedagogerna i förskolan uppger att de börjat märka förändring i samspelet mellan föräldrar och barn i samband med hämtning och lämning, då de ser en mer positiv och intim dialog mellan dem, tack vare föräldrastödsutbildningarna.
- Andelen utövare av organiserade fritidsaktiviteter är fortsatt mycket låg i Oxhagen. Fler aktiviteter behövs och önskas i området, vilket såväl vårdnadshavare som ledning och pedagoger påtalar.
- Team Oxhagens specialpedagog tycks vara en viktig förutsättning för genomförandet av den parallella satsningen *Specialpedagogisk kompetensutveckling*. Det är därför nödvändigt att se att de tre satsningarna som har genomförts i området hänger ihop och har gemensamma komponenter. Detta behöver beaktas i diskussionerna om implementering och fortsatt arbete.

- Under satsningens genomförande har en perspektivförskjutning skett inom den kommunala verksamheten – det har blivit tydligt att det inte handlar om föräldrars ovilja eller brist på acceptans som utgör grund för att de inte vill motta stödinsatser. Istället handlar det om den kommunala verksamhetens bristande förmåga att kommunicera och förmedla det stöd som finns till de personer som är i behov av det.
- Utvärderingen av denna satsning ger ett särskilt lärande kopplat till det generella arbetet med sociala investeringar. Framför allt vad gäller behovet av att skapa förutsättningar i samband med uppstart av en satsning, förankring och styrning när oförutsedda händelser påverkar projektets genomförbarhet och eventuella beslut om att avbryta eller ställa om inriktningen för en satsning när möjligheterna att uppnå tilltänkt målsättning inte längre är realistiska. Det bör dock påtalas att det under tiden för satsningens genomförande skapats en struktur för styrning, baserat på ett tydligare projektägarskap och en styrgrupp för det förvaltningsöverskridande arbetet.

3.2 Komponentanalys

De komponenter som bedöms vara avgörande för att uppnå de positiva utfall som satsningen genererat är:

- Arbetsterapeutisk kompetens.
- Föräldrastödsutbildningar.
- Närhet och lokal förankring med en ”lågtröskelverksamhet” för att möta behov.
- Relations- och kontaktskapande bemötande till målgruppen.

4 Förslag till beslut

4.1 Förslag till implementering

Trots de svårigheter som satsningen haft framstår det, utifrån bostadsområdets karaktär och behov liksom de erfarenheter som satsningen genererat, som angeläget att utvalda delar av satsningen fortsätter. Sammantaget, utifrån utvärderingens resultat, lämnas nedanstående förslag till implementering:

- En arbetsterapeut i ordinarie verksamhet – både som en del i barnhälsoteamet på Blåmesens förskola och i elevhälsoteamet på Hagaskolan.
- Föräldrastödsutbildningar i *Vägledande samspel* (ICDP) genom samverkande insatser – riktat uppdrag till Centralt skolstöd, Oxhagens familjecentral samt Utvecklingsenheten FFF/VoO.
- En kurativ funktion för stöd och samhällsvägledning till familjer i området – att bedriva operativt, uppsökande områdesarbete med uppdrag att sammanlänka befintliga verksamheter.
- Neutral mötesplats med lokal förankring i området – riktat uppdrag till Partnerskap Örebro i samverkan med Oxhagens familjecentral.
- Aktiviteter i området för barn och föräldrar – riktat uppdrag till Partnerskap Örebro att, i samverkan med kommunens förvaltningar och civila samhället, utveckla och genomföra.

Följande förutsättningar krävs vid en implementering för att säkerställa effekter:

- Lokalt fungerande elevhälsoteam, där kompetensen som specialpedagog säkerställs.
- Tydlighet i rollfördelning och uppdrag, utifrån en gemensam diskussion med berörda verksamheter för att säkerställa förankring.
- Fortsatt utveckling av Förvaltningen för utbildning, försörjning och arbetes uppdrag att bedriva operativt uppsökande arbete i partnerskapsområdena.
- Gränsöverskridande samverkan mellan myndigheter och instanser.

Samtliga berörda förvaltningar och verksamheter har till ansvar att säkerställa genomförandet av implementeringen i enlighet med förslaget ovan, inom ramen för befintlig verksamhet, ordinarie drift och budget. Därmed behöver Förvaltningen för funktionshindrade, Socialförvaltningen, Förvaltningen förskola och skola genom Partnerskap Örebro och Kommunstyrelseförvaltningen genom Centralt skolstöd ta ansvar för sina respektive ansvarsområden i enlighet med förslaget. Därtill har Förvaltningen förskola och skola, förskolan Blåmesen och Hagaskolan ett ansvar i att säkerställa de förutsättningar som krävs för genomförandet av en implementering, framför allt i form av tillförsäkran om ett lokalt fungerande elevhälsoteam.

För att möjliggöra en smidig övergång från nuvarande verksamhet till upplägget enligt ovan beskrivna förslag, samt säkerställa finansiering för fullföljande av implementering, påbörjas och genomförs detta arbete under hösten 2017. Implementeringen ska sedan vara färdigställd, så att det nya upplägget för verksamheten finns på plats, driftas och finansieras av ordinarie verksamhet från 1 januari 2018.

4.2 Plan för återföring

Återföring av medel för satsningen baseras på en gemensam återföringsplan (se *Bilaga 2*) utifrån effekter av de tre satsningarna inom *Partnerskap Varberga/Oxhagen – Team Oxhagen*, *El Sistema* och *Specialpedagogisk kompetensutveckling*. Därför görs inga justeringar i den plan som finns i ursprunglig ansökan förrän utvärderingen av *Specialpedagogisk kompetensutveckling* genomförts, i början av 2018. Om utfallet för satsningens totala kostnader blir 4 900 tkr minskas totala återföringsbeloppet med 500 tkr eftersom ansökan utgick från en budget på 5 400 tkr.

För Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden påbörjas en reviderad återföring, motsvarande 300 tkr per år, med start 2017. För övrig återföring avvaktas eventuella justeringar i totalplanen.

4.3 Förslag till uppskalning

Om uppskalning önskas, förordas i första hand:

- Uppskalning av arbetsterapeutisk kompetens som komplement till befintliga barn- och elevhälsoteam, framför allt i övriga partnerskapsområden. Vid en uppskalning behöver komponenter och förutsättningar enligt utvärderingens analys beaktas.

5 Fortsatt arbete

5.1 Fortsatt utvärdering

Ett flertal av de mått som redovisats i denna utvärdering har varit svåra att dra slutsatser av, bland annat eftersom tillräcklig data ännu inte funnits tillgänglig. Ytterligare minst ett år behöver fortlöpa för att eventuella effekter av satsningen ska kunna synas tydligare. Nedanstående indikatorer kommer därför att följas och utvärderas vid en uppföljande utvärdering, senast i början av 2019. Uppgifterna behöver också uppdateras i så stor omfattning som möjligt inför beslut om den gemensamma planen för återföring av satsningarna inom *Partnerskap Varberga/Oxhagen*, i samband med utvärderingen av satsningen *Specialpedagogisk kompetensutveckling*. Samtliga uppgifter är årliga och många av dem, men inte alla, bör finnas tillgängliga under våren 2018.

- Aktualiseringar (ansökningar/anmälningar) hos Socialförvaltningen, minst avseende 2017.
- Socialförvaltningens kostnader i området, minst avseende 2017.
- Läskunnighet årskurs 1, minst avseende läsåret 2016/2017.
- Språknivå fyraåringar.
- Skolenkäter, minst avseende VT 2017.
- Överåriga, minst avseende läsåret 2017/2018.
- Anvisningsskola, minst avseende HT 2017.
- Nationella prov årskurs 3, minst avseende VT 2018.
- Måluppfyllelse årskurs 6, minst avseende läsåret 2018/2019.
- Arbetslöshet, minst avseende 2017.
- Ekonomiskt bistånd, minst avseende 2017.

Därutöver behöver teamets arbetskonsulent, under hösten 2017, genomföra uppföljning av individer som fått individuell vägledning.

5.2 Utvecklingsområden

I samband med genomförd utvärdering har ett antal utvecklingsområden identifierats som härrör till satsningens målgrupp och angränsar till dess uppdrag, men som inte har kunnat hanteras inom ramen för satsningen. Merparten av dem hanteras i förslaget till implementering, men nedanstående utvecklingsområde ses ligga utanför denna satsning, då det rör den kommunövergripande nivån snarare än det enskilda bostadsområdet. Det är av största vikt att detta utvecklingsområde hanteras och beaktas i fortsatt arbete inom Örebro kommun för att främja jämlika livsvillkor.

- *Stödplaceringar på fritidshem* – det råder idag stora skillnader mellan skolor i kommunen om på vilka grunder stödplacering ska erbjudas och under vilka premisser placeringen ska gälla. Kommungemensamma riktlinjer för vad som ska gälla vid stödplaceringar på fritidshem behöver därför tas fram, som säkerställer en likabehandling utifrån barnets bästa. Det utvecklingsarbete som har påbörjats, tack vare Team Oxhagens aktualisering av frågan, behöver fortgå och färdigställas. Diskussionerna bör även inkludera allmän fritidsplats och möjligheten att erbjuda cirka 10 timmar i veckan för alla barn, vilket skulle innebära enorma vinster för barnen och deras familjer. Barnen skulle utveckla sitt språk och få den språkstimulans samt sociala kompetens som de behöver för att känna delaktighet i samhället, men också en möjlighet till meningsfull fritid som föräldrarna oftast inte har förutsättningar att ge barnen. De skulle via en allmän fritidsverksamhet också kunna få hjälp med läsläsning. Att erbjuda alla barn rätten till utbildning inom fritidshemmet är en

förebyggande insats som förmodligen skulle minska kostnaderna inom socialtjänst och vård drastiskt på sikt.

Fritidshemmen ska enligt lag bedriva en pedagogisk verksamhet och kompletterande utbildningsform till skolan, där de också arbetar för att utveckla sociala färdigheter och kulturella värden hos eleven, samt ge erfarenheter och möjlighet till fritidssysselsättning. Att många barn idag inte har rätt till den utbildning som fritidshemmet ska erbjuda gör att uppväxtvillkoren för barn i Örebro kommun inte är jämlika.

Bilagor

Bilaga 1 – Utvärderingsschema

Utvärderingsschema					
Tvärkompetensteam (Team Oxhagen)	Målgrupp: Elever på Hagaskolan F-3 och barn på Blåmesens förskola (generellt barn 0-9 år boende i Oxhagen) samt föräldrar till dessa barn.				
	Utmaning	Aktiviteter	Aktivitetsmått	Effektmått	Indikatorer
	Familjer kan tillgodogöra sig samhällets stöd.	Teamet arbetar aktivt för att förmedla kunskap till familjerna om de möjligheter till stöd som erbjuds vid svårigheter som bottnar i social, neuropsykiatrisk eller kognitiv problematik. Teamet erbjuder kompetenshöjning av professionella för att adekvat stöd anpassat till målgruppen ska kunna erbjudas på samtliga nivåer. Teamet fungerar som brobyggare med syfte att bygga relationer och skapa nätverk för att underlätta för målgruppen att tillgodogöra sig samhällets stöd.	Persontimmar på familjecentralen. Antal träffar med föräldrar, individuellt, totalt. Antal träffar med föräldrar, individuellt, unika. Antal träffar med föräldrar, grupp, totalt. Antal träffar med föräldrar, grupp, unika. Persontimmar i förskola/skola. Antal tillfällen för kompetenshöjning. Antal möten med flera parter där teamet deltar och är inbjudet av förskola/skola. Antal möten med flera parter där teamet deltar och är inbjudet av förälder.	Andel barn som aktualiseras genom ansökan till Socialförvaltningen av totala antalet aktualiserade barn. (Jfr med Varberga och Örebro totalt.) Andel barn 0-9 år med utredning som lett till insats från Socialförvaltningen under året. (Jfr med Varberga och Örebro totalt.). Andel barn 0-12 år som inte återaktualiserats ett år efter avslutad utredning eller insats (hos socialtjänsten). (Jfr med Varberga och Örebro totalt.) Bedömning av familjernas förtroende för skolan görs mha föräldrarnas resultat från brukarundersökningen, förskolan, åk 2 (fritids), 3 och 5.	Socialtjänstens kostnad per barn (0-12 år och 13-18 år) från Oxhagen (kontrollgrupp Varberga och Örebro tot). Språknivå hos 4-åringar som besöker familjecentralen i Oxhagen (kontrollgrupp Varberga, Brickebacken familjecentral och Örebro tot). Läskunnighet åk 1 Hagaskolan (kontrollgrupp Brickebackens skola och Örebro tot). Andel elever i å 3 och åk 6 på Hagaskolan som är godkända på de nationella delproven Svenska – stavning och Matematik – statistik (kontrollgrupp Brickebacken och Örebro tot). Andel elever i åk 6 på Hagaskolan som är godkända i alla ämnen (kontrollgrupp Brickebacken och Örebro tot).
	Barn och familjers behov av stöd upptäcks tidigt och utreds, varpå lämpliga insatser sätts in på organisations – grupp – och individnivå.	Teamet arbetar aktivt för att skapa närhet till, och tillgänglighet för, familjer i behov av olika typer av stöd i området. Familjers behov av stöd upptäcks tidigt och utreds. Ett gemensamt arbete bedrivs för familjernas bästa i nära samarbete/samverkan med teamets samverkanspartners.	Antal mottagna "förstakontakter" från familjer/barn (t.ex. via telefonsamtal eller kontakt vid öppet hus). Antal möten initierade av teamet, med syfte att tidigt upptäcka/identifiera behov hos individ. Antal möten initierade av teamet, med syfte att få till stånd lämpliga insatser till individ. Antal föreslagna åtgärder/insatser i förskola/skola initierade av teamet. Antal verkställda åtgärder/insatser i förskola/skola initierade av teamet.	Skolan/elevhälsan bedömer elevernas funktion och föräldrarnas förmåga att ta emot stöd, ett år (?) efter att insats gjorts. Bedömning av elevgruppernas sociala/kognitiva funktion görs mha elevernas resultat från brukarundersökningen, förskolan (föräldrar), åk 2 (fritids), 3 och 5. Andel elever som är överåriga på Hagaskolan F-6 (Kontrollgrupp Brickebacken och Örebro totalt). Andel verkställda av föreslagna åtgärder/insatser i förskola/skola initierade av teamet. (Under/efter.)	Skolnärvaro för elever F-6 på Hagaskolan (kontrollgrupp Brickebacken och Örebro tot). Andel elever som får särskilt stöd på Hagaskolan F-6 (kontrollgrupp Brickebacken och Örebro tot). (Kan vi titta på antal årsarbetande stödresurser i förhållande till relevant?).
Möjliggöra trygga uppväxtvillkor för barnen i Oxhagen genom att föräldrar får adekvat stöd i föräldrarollen och vägledning kring utbildning och sysselsättning.	Teamet erbjuder individuell stöd till föräldrar. Teamet erbjuder samspeletsstödjande gruppverksamhet till föräldrar. Teamet erbjuder vägledning kring utbildning och sysselsättning för de föräldrar som befinner sig utanför arbetsmarknaden.	Antal stödsatser till föräldrar, individ, totalt Antal stödsatser till föräldrar, individ, unika Antal stödsatser till föräldrar, grupp, totalt Antal stödsatser till föräldrar, grupp, unika Antal besök hos arbetskonsulenten, totalt Antal besök hos arbetskonsulenten, unika	Yrkesvägledningens besöksenkät. Uppföljning av besökarna 1 år senare, med enkla frågor om sysselsättningen.	Andel barn (0-12 år) boende i Oxhagen med minst en förälder som varken arbetar eller studerar (kontrollgrupp Varberga och Örebro tot). Andel barnfamiljer (minst ett barn 0-18 år) boende i Oxhagen som erhåller ekonomiskt bistånd under ett år (kontrollgrupp Varberga och Örebro tot).	

Bilaga 2 – Återföringsplan enligt ansökan

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Summa
PN BoU (grundskola)			267	267	267	267	267	267	267	1 870
K & F		160	160	160	160	160				800
VUXAM	900	900	900							2 700
FUNK				175	175	175	175	175	175	1 050
SOC				750	750	750	750	750	750	4 500
Summa	900	1060	1327	1352	1352	1352	1192	1192	1193	10 920

